

BIBLIOTHECA
SCRIPTORVM GRÆCORVM ET ROMANORVM
TEUBNERIANA

CATVLLVS

EDIDIT

W. EISENHUT

H. G. TEUBNER VERLAGSGESELLSCHAFT

1909

Sächsische

58	8°
----	----

562

Landesbibl.

AKADEMIE DER WISSENSCHAFTEN DER DDR
ZENTRALINSTITUT
FÜR ALTE GESCHICHTE UND ARCHÄOLOGIE

BIBLIOTHECA
SCRIPTORVM GRAECORVM ET ROMANORVM
TEVBNERIANA

BSB B. G. TEUBNER VERLAGSGESELLSCHAFT

1983

CATVLLI VERONENSIS

LIBER

EDIDIT

WERNER EISENHUT

LEIPZIG

BSB B. G. TEUBNER VERLAGSGESELLSCHAFT

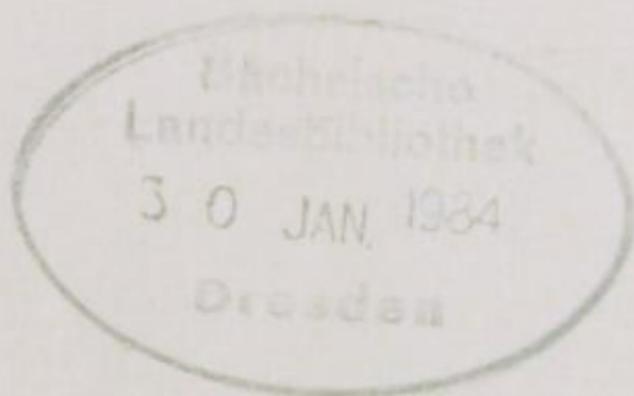
1983

[Catullus, Caius Valerius]

BIBLIOTHECAE TEUBNERIANAE

HUIUS TEMPORIS

REDACTOR: GÜNTHER CHRISTIAN HANSEN

P

© BSB B. G. Teubner Verlagsgesellschaft, Leipzig, 1983

1. Auflage

VLN 294/375/6/83 · LSV 0886

Lektor: Dr. phil. Elisabeth Schuhmann

Printed in the German Democratic Republic

Gesamtherstellung: INTERDRUCK Graphischer Großbetrieb Leipzig,

Betrieb der ausgezeichneten Qualitätsarbeit, III/18/97

Bestell-Nr. 666 131 4

DDR 32,- M

CATVLLI VERONENSIS

LIBER

1

Cui dono lepidum novum libellum
arida modo pumice expositum?
Corneli, tibi: namque tu solebas
meas esse aliquid putare nugas,
5 iam tum, cum ausus es unus Italorum
omne aevum tribus explicare cartis,
doctis, Iuppiter, et laboriosis.
quare habe tibi, quicquid hoc libelli,
qualecumque; quod, o patrona virgo,
10 plus uno maneat perenne saeclo.

5 Passer, deliciae meae puellae,
quicum ludere, quem in sinu tenere,
cui primum digitum dare adpetenti
et acris solet incitare morsus,
cum desiderio meo nitenti
carum nescio quid libet iocari
et solaciolum sui doloris,
credo, tum gravis acquiescet ardor.
10 tecum ludere sicut ipsa possem
et tristis animi levare curas!

2a

.....
Tam gratum est mihi, quam ferunt puellae

pernici aureolum fuisse malum,
quod zonam soluit diu negatam.

3

Lugete, o Veneres Cupidinesque
et quantum est hominum venustiorum!
passer mortuus est meae puellae,
passer, deliciae meae puellae,
5 quem plus illa oculis suis amabat:
nam mellitus erat suamque norat
ipsam tam bene, quam puella matrem,
nec sese a gremio illius movebat,
sed circumsiliens modo huc, modo illuc
10 ad solam dominam usque pipiabat.
qui nunc it per iter tenebricosum
illuc, unde negant redire quemquam.
at vobis male sit, malae tenebrae
Orci, quae omnia bella devoratis!
15 tam bellum mihi passerem abstulistis.
o factum male! o miselle passer!
tua nunc opera meae puellae
flendo turgiduli rubent ocelli.

Phaselus ille, quem videtis, hospites,
ait fuisse navium celerrimus,
neque ullius natantis impetum trabis
nequisse praeterire, sive palmulis
5 opus foret volare sive linteo.
et hoc negat minacis Adriatici
negare litus insulasve Cycladas
Rhodumque nobilem horridamque Traciam
Propontida trucemve Ponticum sinum,
10 ubi iste post phaselus antea fuit
comata silva: nam Cytorio in iugo
loquente saepe sibilum edidit coma.
Amastri Pontica et Cytore buxifer,
tibi haec fuisse et esse cognitissima
15 ait phaselus; ultima ex origine
tuo stetisse dicit in cacumine,
tuo imbuisse palmulas in aequore
et inde tot per impotentia freta
erum tulisse, laeva sive dextera
20 vocaret aura, sive utrumque Iuppiter
simul secundus incidisset in pedem;
neque ulla vota litoralibus deis
sibi esse facta, cum veniret a maris
novissime hunc ad usque limpidum lacum.

25 sed haec prius fuere: nunc recondita
 senet quiete seque dedicat tibi,
 gemelle Castor et gemelle Castoris.

5

Vivamus, mea Lesbia, atque amemus
 rumoresque senum severiorum
 omnes unius aestimemus assis!
 soles occidere et redire possunt:
 5 nobis cum semel occidit brevis lux,
 nox est perpetua una dormienda.
 da mi basia mille, deinde centum,
 dein mille altera, dein secunda centum,
 deinde usque altera mille, deinde centum.
 10 dein, cum milia multa fecerimus,
 conturbabimus illa, ne sciamus
 aut ne quis malus invidere possit,
 cum tantum sciat esse basiorum.

6

Flavi, delicias tuas Catullo,
 nei sint inlepidae atque inelegantes,
 velles dicere nec tacere posses.
 verum nescioquid febriculosi
 5 scorti diligis: hoc pudet fateri.
 nam te non viduas iacere noctes
 nequiquam tacitum cubile clamat
 sertis ac Syrio fragrans olivo,

C. VALERIUS CATVLLVS

10 pulvinusque peraeque et hic et ille
attritus, tremulique quassa lecti
argutatio inambulatioque.
nam nil ista pudet, nihil, tacere.
cur? non tam latera ecfututa pandas,
nec tu quid facias ineptiarum.
15 quare, quidquid habes boni malique,
dic nobis: volo te ac tuos amores
ad caelum lepido vocare versu.

7

Quaeris, quot mihi basiationes
tuae, Lesbia, sint satis superque.
quam magnus numerus Libyssae arenae
lasarpiciferis iacet Cyrenis,
5 oraclum Iovis inter aestuosi
et Batti veteris sacrum sepulcrum,
aut quam sidera multa, cum tacet nox,
furtivos hominum vident amores:
tam te basia multa basiare
10 vesano satis et super Catullo est,
quae nec pernumerare curiosi
possint nec mala fascinare lingua.

8

Miser Catulle, desinas ineptire,
et quod vides perisse, perditum ducas.
fulsere quondam candidi tibi soles.
cum ventitabas, quo puella ducebat

5 amata nobis, quantum amabitur nulla!
 ibi illa multa tum iocosa fiebant,
 quae tu volebas nec puella nolebat.
 fulsere vere candidi tibi soles.
 nunc iam illa non vult: tu quoque, inpotens, noli
 10 nec, quae fugit, sectare nec miser vive,
 sed obstinata mente perfer, obdura.
 vale, puella. iam Catullus obdurat
 nec te requiret nec rogabit invitam.
 at tu dolebis, cum rogaberis nulla.
 15 scelestas, vae te! quae tibi manet vita?
 quis nunc te adibit? cui videberis bella?
 quem nunc amabis? cuius esse diceris?
 quem basiabis? cui labella mordebis?
 at tu, Catulle, destinatus obdura.

9

5 Verani, omnibus e meis amicis
 antistans mihi milibus trecentis,
 venistine domum ad tuos penates
 fratresque unanimos anumque matrem?
 venisti. o mihi nuntii beati!
 visam te incolumem audiamque Hiberum
 narrantem loca, facta, nationes,
 ut mos est tuus, applicansque collum
 iocundum os oculosque suaviabor.
 10 o quantum est hominum beatiorum,
 quid me laetius est beatiusve?

10

Varus me meus ad suos amores
 visum duxerat e foro otiosum,
 scortillum, ut mihi tunc repente visum est,

non sane illepidum neque invenustum.
 5 huc ut venimus, incidere nobis
 sermones varii, in quibus, quid esset
 iam Bithynia, quo modo se haberet,
 ecquonam mihi profuisset aere.
 respondi id quod erat, nihil neque ipsis
 10 nec praetoribus esse nec cohorti,
 cur quisquam caput unctius referret,
 praesertim quibus esset irrumator
 praetor nec faceret pili cohortem.
 'at certe tamen', inquit, 'quod illic
 15 natum dicitur esse, comparasti,
 ad lecticam hominis.' ego, ut puellae
 unum me facerem beatiorem,
 'non' inquam 'mihi tam fuit maligne,
 ut, provincia quod mala incidisset,
 20 non possem octo homines parare rectos.'
 (at mi nullus erat neque hic neque illic,
 fractum qui veteris pedem grabati
 in collo sibi collocare posset.)
 hic illa, ut decuit cinaediorum,
 25 'quaeso', inquit, 'mihi, mi Catulle, paulum
 istos commoda: nam volo ad Serapim
 deferri.' 'mane', inquit puellae,
 'istud quod modo dixeram me habere,
 fugit me ratio: meus sodalis —

30 Cinna est Gaius — is sibi paravit.
 verum, utrum illius an mei, quid ad me?
 utor tam bene quam mihi pararim.
 sed tu insulsa male et molesta vivis,
 per quam non licet esse negligentem.'

11

Furi et Aureli, comites Catulli,
 sive in extremos penetrabit Indos,
 litus ut longe resonante Eoa
 tunditur unda,
 5 sive in Hyrcanos Arabasve molles
 seu Sacas sagittiferosve Parthos,
 sive quae septemgeminus colorat
 aequora Nilus,
 sive trans altas gradietur Alpes,
 10 Caesaris visens monimenta magni,
 Gallicum Rhenum, horribile aequor ulti-
 mosque Britannos,
 omnia haec, quaecumque feret voluntas
 caelitem, temptare simul parati:
 15 pauca nuntiate meae puellae
 non bona dicta:
 cum suis vivat valeatque moechis,
 quos simul complexa tenet trecentos,
 nullum amans vere, sed identidem omnium
 20 ilia rumpens;

nec meum respectet, ut ante, amorem,
qui illius culpa cecidit velut prati
ultimi flos, praetereunte postquam
tactus aratro est.

12

Marrucine Asini, manu sinistra
non belle uteris in ioco atque vino:
tollis lintea neglegentiorum.
hoc salsum esse putas? fugit te, inepte!
5 quamvis sordida res et invenusta est.
non credis mihi? crede Pollioni
fratri, qui tua furta vel talento
mutari velit: est enim leporum
disertus puer ac facetiarum.
10 quare aut hendecasyllabos trecentos
expecta aut mihi linteum remitte,
quod me non movet aestimatione,
verum est mnemosynum mei sodalis.
15 nam sudaria Saetaba ex Hiberis
miserunt mihi muneri Fabullus
et Veranius: haec amem necesse est
ut Veraniolum meum et Fabullum.

13

Cenabis bene, mi Fabulle, apud me
paucis, si tibi di favent, diebus,
si tecum attuleris bonam atque magnam
cenam, non sine candida puella
5 et vino et sale et omnibus cachinnis.

haec si, inquam, attuleris, venuste noster,
 cenabis bene: nam tui Catulli
 plenus sacculus est aranearum.
 sed contra accipies meros amores
 10 seu quid suavius elegantiusve est:
 nam unguentum dabo, quod meae puellae
 donarunt Veneres Cupidinesque;
 quod tu cum olfacies, deos rogabis,
 totum ut te faciant, Fabulle, nasum!

14

Ni te plus oculis meis amarem,
 iocundissime Calve, munere isto
 odissem te odio Vatiniano:
 nam quid feci ego quidve sum locutus,
 5 cur me tot male perderes poetis?
 isti di mala multa dent clienti,
 qui tantum tibi misit impiorum.
 quodsi, ut suspicor, hoc novum ac repertum
 munus dat tibi Sulla litterator,
 10 non est mi male, sed bene ac beate,
 quod non dispereunt tui labores.
 di magni, horribilem et sacrum libellum!
 quem tu scilicet ad tuum Catullum
 misti, continuo ut die periret,
 15 Saturnalibus, optimo dierum!
 non non hoc tibi, salse, sic abibit:

20

nam, si luxerit, ad librariorum
 curram scrinia, Caesios, Aquinos,
 Suffenum, omnia colligam venena
 ac te his suppliciis remunerabor.
 vos hinc interea valete, abite
 illuc, unde malum pedem attulistis,
 saeculi incommoda, pessimi poetae!

14 a

Si qui forte mearum ineptiarum
 lectores eritis manusque vestras
 non horrebitis admovere nobis
 . . . . .

15

5

10

15

Commendo tibi me ac meos amores,
 Aureli: veniam peto pudentem,
 ut, si quicumque animo tuo cupisti,
 quod castum expeteres et integellum,
 conserves puerum mihi pudice,
 non dico a populo (nihil veremur
 istos, qui in platea modo huc modo illuc
 in re praetereunt sua occupati),
 verum a te metuo tuoque pene
 infesto pueris bonis malisque.
 quem tu qua lubet, ut lubet, moveto,
 quantum vis, ubi erit foris paratum:
 hunc unum excipio, ut puto, pudenter.
 quodsi te mala mens furorque vecors
 in tantam impulerit, sceleste, culpam,

ut nostrum insidiis caput laccessas:
 a, tum te miserum malique fati,
 quem attractis pedibus patente porta
 percurrent raphanique mugilesque!

16

Pedicabo ego vos et irrumabo,
 Aureli pathice et cinaede Furi,
 qui me ex versiculis meis putastis,
 quod sunt molliculi, parum pudicum.
 5 nam castum esse decet pium poetam
 ipsum, versiculos nihil necesse est;
 qui tunc denique habent salem ac leporem,
 si sunt molliculi ac parum pudici
 et quod pruriat incitare possunt,
 10 non dico pueris, sed his pilosis,
 qui duros nequeunt movere lumbos.
 vos, quod milia multa basiorum
 legistis, male me marem putatis?
 pedicabo ego vos et irrumabo.

17

O colonia, quae cupis ponte ludere longo
 et salire paratum habes, sed vereris inepta
 crura ponticuli axulis stantis in redivivis,
 ne supinus eat cavaque in palude recumbat;
 5 sic tibi bonus ex tua pons libidine fiat,
 in quo vel Salisubsili sacra suscipiantur,

munus hoc mihi maximi da, colonia, risus:
quendam municipem meum de tuo volo ponte
ire praecipitem in lutum per caputque pedesque,
10 verum totius ut lacus putidaeque paludis
lividissima maximeque est profunda vorago.
insulsissimus est homo, nec sapit pueri instar
bimuli tremula patris dormientis in ulna.
cui cum sit viridissimo nupta flore puella
15 (et puella tenellulo delicatior haedo,
adservanda nigerrimis diligentius uvis),
ludere hanc sinit, ut lubet, nec pili facit uni
nec se sublevat ex sua parte; sed velut alnus
in fossa Liguri iacet suppernata securi,
20 tantundem omnia sentiens quam si nulla sit usquam,
talis iste meus stupor nil videt, nihil audit,
ipse qui sit, utrum sit an non sit, id quoque nescit.
nunc eum volo de tuo ponte mittere pronum,
si pote stolidum repente excitare veternum
25 et supinum animum in gravi derelinquere caeno,
ferream ut soleam tenaci in voragine mula.

18—20

(Vide adnot. crit.)

21

Aureli, pater esuritionum,
 non harum modo, sed quot aut fuerunt
 aut sunt aut aliis erunt in annis,
 pedicare cupis meos amores.
 5 nec clam: nam simul es, iocaris una,
 haerens ad latus omnia experiris.
 frustra: nam insidias mihi instruentem
 tangam te prior irrumatione.
 atque id si faceres satur, tacerem:
 10 nunc ipsum id doleo, quod esurire
 †me me† puer et sitire discet.
 quare desine, dum licet pudico,
 ne finem facias, sed irrumatus.

22

Suffenus iste, Vare, quem probe nosti,
 homo est venustus et dicax et urbanus
 idemque longe plurimos facit versus.
 puto esse ego illi milia aut decem aut plura
 5 perscripta, nec sic, ut fit, in palimpseston
 relata: cartae regiae, novi libri,
 novi umbilici, lora rubra membranae,
 directa plumbo et pumice omnia aequata.
 haec cum legas tu, bellus ille et urbanus
 10 Suffenus unus caprimulgus aut fossor
 rursus videtur: tantum abhorret ac mutat.
 hoc quid putemus esse? qui modo scurra

15 aut si quid hac re tritius videbatur,
 idem infaceto est infacetior rure,
 simul poemata attigit; neque idem umquam
 aequae est beatus ac poema cum scribit:
 tam gaudet in se tamque se ipse miratur.
 nimirum idem omnes fallimur, neque est quisquam,
 20 quem non in aliqua re videre Suffenum
 possis. suus cuique attributus est error;
 sed non videmus, manticae quod in tergo est.

23

Furi, cui neque servus est neque arca
 nec cimex neque araneus neque ignis,
 verum est et pater et noverca, quorum
 dentes vel silicem comesse possunt:
 5 est pulcre tibi cum tuo parente
 et cum coniuge lignea parentis.
 nec mirum: bene nam valetis omnes,
 pulcre concoquitis, nihil timetis,
 non incendia, non graves ruinas,
 10 non facta impia, non dolos veneni,
 non casus alios periculorum.
 atqui corpora sicciora cornu
 aut si quid magis aridum est habetis
 sole et frigore et esuritione.
 15 quare non tibi sit bene ac beate?

a te sudor abest, abest saliva,
 muccusve et mala pituita nasi.
 hanc ad munditiem adde mundiozem,
 quod culus tibi purior salillo est,
 20 nec toto decies cacas in anno,
 atque id durius est faba et lapillis;
 quod tu si manibus teras fricesque,
 non unquam digitum inquinare posses.
 haec tu commoda tam beata, Furi,
 25 noli spernere nec putare parvi —
 et sestertia quae soles precari
 centum desine: nam satis beatus.

24

O qui flosculus es Iuventiorum,
 non horum modo, sed quot aut fuerunt
 aut posthac aliis erunt in annis,
 malletm divitias Midae dedisses
 5 isti, cui neque servus est neque arca,
 quam sic te sineres ab illo amari.
 'quid? non est homo bellus?' inquires. est:
 sed bello huic neque servus est neque arca.
 hoc tu quam lubet abice elevaque:
 10 nec servum tamen ille habet neque arcam.

25

Cinaede Thalle, mollior cuniculi capillo
 vel anseris medullula vel imula oricilla
 vel pene languido senis situque araneoso,
 idemque Thalle turbida rapacior procella,

C. VALERIUS CATVLLVS

5 cum †diva mulierarios ostendit oscitantes †
remitte pallium mihi meum, quod involasti,
sudariumque Saetabum catagraphosque Thynos,
inepte, quae palam soles habere tamquam avita.
10 quae nunc tuis ab unguibus reglutina et remitte,
ne laneum latusculum manusque mollicellas
inusta turpiter tibi flagella conscribillent,
et insolenter aestues velut minuta magno
deprensa navis in mari vesaniente vento.

26

Furi, villula vostra non ad Austri
flatus opposita est neque ad Favoni
nec saevi Boreae aut Apheliotae,
5 verum ad milia quindecim et ducentos.
o ventum horribilem atque pestilentem!

27

Minister vetuli puer Falerni,
inger mi calices amariores,
ut lex Postumiae iubet magistrae

ebrioso acino ebriosioris.
 5 at vos quo lubet hinc abite, lymphae,
 vini pernicies, et ad severos
 migrate: hic merus est Thyonianus!

28

Pisonis comites, cohors inanis
 aptis sarcinulis et expeditis,
 Verani optime tuque mi Fabulle,
 quid rerum geritis? satisne cum isto
 5 vappa frigoraque et famem tulistis?
 ecquidnam in tabulis patet lucelli
 expensum, ut mihi, qui meum secutus
 praetorem refero datum lucello?
 o Memmi, bene me ac diu supinum
 10 tota ista trabe lentus irrumasti!
 sed, quantum video, pari fuistis
 casu: nam nihilo minore verpa
 farti estis. pete nobiles amicos!
 at vobis mala multa di deaque
 15 dent, opprobria Romulei Remique!

Quis hoc potest videre, quis potest pati,
nisi impudicus et vorax et aleo,
Mamurram habere quod Comata Gallia
habebat ante et ultima Britannia?
5 cinaede Romule, haec videbis et feres?
et ille nunc superbus et superfluens
perambulabit omnium cubilia
ut albulus columbus aut Adoneus?
cinaede Romule, haec videbis et feres?
10 es impudicus et vorax et aleo.
eone nomine, imperator unice,
fuisti in ultima occidentis insula,
ut ista vostra diffututa mentula
ducenties comesset aut trecenties?
15 quid est alid sinistra liberalitas?
parum expatratum an parum elluatum est?
paterna prima lancinata sunt bona;
secunda praeda Pontica; inde tertia
Hibera, quam scit amnis aurifer Tagus;

20

nunc Galliae timetur et Britanniae.
 quid hunc malum fovetis? aut quid hic potest,
 nisi uncta devorare patrimonia?
 eone nomine, urbis †opulentissime †
 socer generque, perdidistis omnia?

30

5

Alfene immemor atque unanimis false sodalibus,
 iam te nil miseret, dure, tui dulcis amiculi?
 iam me prodere, iam non dubitas fallere, perfide?
 nec facta impia fallacum hominum caelicolis placent;
 quae tu neglegis ac me miserum deseris in malis.
 eheu, quid faciant, dic, homines cuive habeant fidem?
 certe tute iubebas animam tradere, inique, me
 inducens in amorem, quasi tuta omnia mi forent.
 idem nunc retrahis te ac tua dicta omnia factaque
 ventos irrita ferre ac nebulas aeras sinis.
 si tu oblitus es, at di meminerunt, meminit Fides,
 quae te ut paeniteat postmodo facti faciet tui.

10

31

Paene insularum, Sirmio, insularumque
 ocelle, quascumque in liquentibus stagnis
 marique vasto fert uterque Neptunus,

5 quam te libenter quamque laetus in viso,
 vix mi ipse credens Thyniam atque Bithynos
 liquisse campos et videre te in tuto!
 o quid solutis est beatius curis,
 cum mens onus reponit ac peregrino
 labore fessi venimus larem ad nostrum
 10 desideratoque acquiescimus lecto?
 hoc est, quod unum est pro laboribus tantis.
 salve, o venusta Sirmio, atque ero gaude
 gaudete vosque, Lydiae lacus undae,
 ridete, quicquid est domi cachinnorum!

32

Amabo, mea dulcis Ipsitilla.
 meae deliciae, mei lepores,
 iube ad te veniam meridiatum.
 et si iusseris, illud adiuvato,
 5 ne quis liminis obseret tabellam,
 neu tibi lubeat foras abire;
 sed domi maneat paresque nobis
 novem continuas fututiones.
 verum, si quid ages, statim iubeto:
 10 nam pransus iaceo et satur supinus
 pertundo tunicamque palliumque.

33

O furum optime balneariorum,
 Vibenni pater, et cinaede fili
 (nam dextra pater inquinatio,

culo filius est voraciore):
 5 cur non exilium malasque in oras
 itis, quandoquidem patris rapinae
 notae sunt populo, et natis pilosas,
 fili, non potes asse venditare?

34

Dianae sumus in fide
 puellae et pueri integri:
 <Dianam pueri integri>
 puellaeque canamus.

5 o Latonia, maximi
 magna progenies Iovis,
 quam mater prope Deliam
 deposivit olivam,
 10 montium domina ut fores
 silvarumque virentium
 saltuumque reconditorum
 anniumque sonantum.

tu Lucina dolentibus
 Iuno dicta puerperis,
 15 tu potens Trivia et notho es
 dicta lumine Luna.

tu cursu, dea, menstruo
 metiens iter annuum
 rustica agricolae bonis
 20 tecta frugibus explēs.

sis quocumque tibi placet
 sancta nomine, Romulique,
 antique ut solita es, bona
 sospites ope gentem!

35

Poetae tenero, meo sodali
 velim Caecilio, papyre, dicas,
 Veronam veniat, Novi relinquens
 Comi moenia Lariumque litus:
 5 nam quasdam volo cogitationes
 amici accipiat sui meique.
 quare, si sapiet, viam vorabit,
 quamvis candida milies puella
 euntem revocet manusque collo
 10 ambas iniciens roget morari,
 quae nunc, si mihi vera nuntiantur,
 illum deperit impotente amore.
 nam quo tempore legit incohatam
 Dindymi dominam, ex eo misellae
 15 ignes interiorum edunt medullam.
 ignosco tibi, Sapphica puella
 musa doctior; est enim venuste
 Magna Caecilio incohata Mater.

36

Annales Volusi, cacata carta,
 votum solvite pro mea puella:
 nam sanctae Veneri Cupidinique
 vovit, si sibi restitutus essem
 5 desissemque truces vibrare iambos,
 electissima pessimi poetae
 scripta tardipedi deo daturam
 infelicibus ustilanda lignis,
 et hoc pessima se puella vidit
 10 iocose lepide vovere divis.
 nunc, o caeruleo creata ponto,

15 quae sanctum Idalium Uriosque apertos
 quaeque Ancona Gnidumque arundinosam
 colis quaeque Amathunta quaeque Golgos
 quaeque Durrachium, Hadriae tabernam,
 acceptum face redditumque votum,
 si non illepidum neque invenustum est!
 at vos interea venite in ignem,
 pleni ruris et inficetiarum
 20 Annales Volusi, cacata carta!

37

Salax taberna vosque contubernales,
 a pilleatis nona fratribus pila,
 solis putatis esse mentulas vobis,
 solis licere quicquid est puellarum
 5 confutuere et putare ceteros hircos?
 an, continenter quod sedetis insulsi
 centum an ducenti, non putatis ausurum
 me una ducentos irrumare sessores?
 atqui putate: namque totius vobis
 10 frontem tabernae sopionibus scribam!
 puella nam mi, quae meo sinu fugit,
 amata tantum quantum amabitur nulla,
 pro qua mihi sunt magna bella pugnata,
 consedit istic. hanc boni beatique
 15 omnes amatis, et quidem, quod indignum est,
 omnes pusilli et semitarii moechi;
 tu praeter omnes une de capillatis,

20

cuniculosae Celtiberiae fili,
Egnati, opaca quem bonum facit barba
et dens Hibera defricatus urina.

38

5

Male est, Cornifici, tuo Catullo,
male est, me hercule, et laboriose
et magis magis in dies et horas.
quem tu, quod minimum facillimumque est,
qua solatus es allocutione?
irascor tibi. sic meos amores?
paulum quidlubet allocutionis,
maestius lacrimis Simonideis.

39

5

10

Egnatius, quod candidos habet dentes,
renidet usque quaque. si ad rei ventum est
subsellium, cum orator excitat fletum,
renidet ille. si ad pii rogum fili
lugetur, orba cum flet unicum mater,
renidet ille. quicquid est, ubicumque est,
quodcumque agit, renidet. hunc habet morbum
neque elegantem, ut arbitror, neque urbanum.
quare monendum est te mihi, bone Egnati.
si urbanus esses aut Sabinus aut Tiburs
aut parcus Umber aut obesus Etruscus

15

aut Lanuvinus ater atque dentatus
 aut Transpadanus, ut meos quoque attingam,
 aut quilubet, qui puriter lavit dentes,
 tamen renidere usque quaque te nollem:
 nam risu inepto res ineptior nulla est.
 nunc Celtiber es: Celtiberia in terra,
 quod quisque minxit, hoc sibi solet mane
 dentem atque russam defricare gingivam,
 ut quo iste vester expolitiorens dens est,
 hoc te amplius bibisse praedicet loti.

40

5

Quaenam te mala mens, miselle Ravide,
 agit praecipitem in meos iambos?
 quis deus tibi non bene advocatus
 vecordem parat excitare rixam?
 an ut pervenias in ora vulgi?
 quid vis? qua lubet esse notus optas?
 eris, quandoquidem meos amores
 cum longa voluisti amare poena.

41

Ameana, puella defututa,
 tota milia me decem poposcit,
 ista turpiculo puella naso,

5   decoctoris amica Formiani.
              propinqui, quibus est puella curae,
              amicos medicosque convocate:
              non est sana puella nec rogare
              qualis sit solet est imaginosa.

42

             Adeste, hendecasyllabi, quot estis
              omnes undique, quotquot estis omnes!
              iocum me putat esse moecha turpis
              et negat mihi nostra reddituram
 5   pugillaria, si pati potestis.
              persequamur eam et reflagitemus!
              quae sit, quaeritis? illa, quam videtis
              turpe incedere, mimice ac moleste
              ridentem catuli ore Gallicani.
 10   circumstistite eam et reflagitate:
              'moecha putida, redde codicillos,
              redde, putida moecha, codicillos!'
              non assis facis? o lutum, lupanar,
              aut si perditius potest quid esse!
 15   sed non est tamen hoc satis putandum.
              quodsi non aliud potest, ruborem

ferreo canis exprimamus ore.
 conclamate iterum altiore voce:
 'moecha putida, redde codicillos,
 20 redde, putida moecha, codicillos!
 sed nil proficimus, nihil movetur.
 mutanda est ratio modusque nobis,
 si quid proficere amplius potestis:
 'pudica et proba, redde codicillos!'

43

Salve, nec minimo puella naso
 nec bello pede nec nigris ocellis
 nec longis digitis nec ore sicco
 5 nec sane nimis elegante lingua,
 decoctoris amica Formiani.
 ten provincia narrat esse bellam?
 tecum Lesbia nostra comparatur?
 o saeculum insapiens et infacetum!

44

O funde noster, seu Sabine seu Tiburs —
 (nam te esse Tiburtem autumant, quibus non est
 cordi Catullum laedere: at quibus cordi est,
 quovis Sabinum pignore esse contendunt);
 5 sed seu Sabine sive verius Tiburs,
 fui libenter in tua suburbana
 villa malamque pectore expuli tussim,
 non inmerenti quam mihi meus venter,
 dum sumptuosas appeto, dedit, cenas.
 10 nam, Sestianus dum volo esse conviva,
 orationem in Antium petitozem
 plenam veneni et pestilentiae legi.

15 hic me gravedo frigida et frequens tussis
 quassavit usque, dum in tuum sinum fugi
 et me recuravi otioque et urtica.
 quare reffectus maximas tibi grates
 ago, meum quod non es ulta peccatum.
 nec deprecor iam, si nefaria scripta
 20 Sesti recepso, quin gravedinem et tussim
 non mi, sed ipsi Sestio ferat frigus,
 qui tunc vocat me, cum malum librum legi.

45

5 Acmen Septimius suos amores
 tenens in gremio: 'mea' inquit 'Acme,
 ni te perdit amo atque amare porro
 omnes sum assidue paratus annos,
 quantum qui pote plurimum perire,
 solus in Libya Indiaque tosta
 caesio veniam obuius leoni.'
 hoc ut dixit, Amor, sinistra ut ante,
 dextra sternuit approbationem.

10 at Acme leviter caput reflectens
 et dulcis pueri ebrios ocellos
 illo purpureo ore saviata
 'sic', inquit, 'mea vita, Septimille,
 huic uni domino usque serviamus,
 15 ut multo mihi maior acriorque
 ignis mollibus ardet in medullis.'
 hoc ut dixit, Amor, sinistra ut ante,
 dextra sternuit approbationem.

20 nunc ab auspicio bono profecti
 mutuis animis amant amantur.
 unam Septimius misellus Acmen
 mavult quam Syrias Britanniasque,
 uno in Septimio fidelis Acme
 facit delicias libidinisque.
 25 quis ullos homines beatiores
 vidit, quis venerem auspiciorem?

46

Iam ver egelidos refert tepores,
 iam caeli furor aequinoctialis
 iocundis Zephyri silescit aureis.
 5 linquantur Phrygii, Catulle, campi
 Nicaeaeque ager uber aestuosae:
 ad claras Asiae volemus urbes!
 iam mens praetrepidans avet vagari,
 iam laeti studio pedes vigescunt.
 10 o dulces comitum valetate coetus,
 longe quos simul a domo profectos
 diversae varie viae reportant.

47

Porci et Socraton, duae sinistrae
 Pisonis, scabies famesque mundi,
 vos Veraniolo meo et Fabullo
 verpus praeposuit Priapus ille?
 5 vos convivia lauta sumptuose
 de die facitis? mei sodales
 quaerunt in trivio vocationes?

48

Mellitos oculos tuos, Iuventi,
 si quis me sinat usque basiare,

C. VALERIVS CATVLLVS

5 usque ad milia basiem trecenta,
nec numquam videar satur futurus,
non si densior aridis aristis
sit nostrae seges osculationis.

49

5 Disertissime Romuli nepotum,
quot sunt quotque fuere, Marce Tulli,
quotque post aliis erunt in annis:
gratias tibi maximas Catullus
agit, pessimus omnium poeta,
tanto pessimus omnium poeta,
quanto tu optimus omnium patronus.

50

5 Hesterno, Licini, die otiosi
multum lusimus in meis tabellis,
ut convenerat esse delicatos.
scribens versiculos uterque nostrum
ludebat numero modo hoc, modo illoc,
reddens mutua per iocum atque vinum.
atque illinc abii tuo lepore
incensus, Licini, facetiisque,
10 ut nec me miserum cibus iuvaret
nec somnus tegetet quiete ocellos,
sed toto indomitus furore lecto
versarer cupiens videre lucem,

15 ut tecum loquerer simulque ut essem.
 at defessa labore membra postquam
 semimortua lectulo iacebant,
 hoc, iocunde, tibi poema feci,
 ex quo perspiceres meum dolorem.
 nunc audax cave sis precesque nostras,
 oramus, cave despuas, ocelle,
 20 ne poenas Nemesis reposcat a te.
 est vemens dea: laedere hanc caveto!

51

Ille mi par esse deo videtur,
 ille, si fas est, superare divos,
 qui sedens adversus identidem te
 spectat et audit
 5 dulce ridentem, misero quod omnis
 eripit sensus mihi: nam simul te,
 Lesbia, aspexi, nihil est super mi
 . . . . .
 10 lingua sed torpet, tenuis sub artus
 flamma demanat, sonitu suopte
 tintinant aures, gemina teguntur
 lumina nocte.

C. VALERIUS CATVLLVS

15

otium, Catulle, tibi molestum est:
otio exultas nimiumque gestis.
otium et reges prius et beatas
perdidit urbes.

52

Quid est, Catulle? quid moraris emori?
sella in curuli struma Nonius sedet,
per consulatum peierat Vatinius:
quid est, Catulle? quid moraris emori?

53

5

Risi nescioquem modo e corona,
qui, cum mirifice Vatiniana
meus crimina Calvos explicasset,
admirans ait haec manusque tollens:
'di magni, salaputium disertum!'

54

5

Otonis caput oppido est pusillum,
Heri rustica semilauta crura,
subtile et leve peditum Libonis,
†si non omnia displicere vellem
tibi et Sufficio, seni recocto . . .

irascere iterum meis iambis
inmerentibus, unice imperator.

55

Oramus, si forte non molestum est,
demonstres, ubi sint tuae tenebrae!
te in campo quaesivimus minore,
te in circo, te in omnibus libellis,
5 te in templo summi Iovis sacrato.
in Magni simul ambulatione
femellas omnes, amice, prendi,
quas vultu vidi tamen sereno,
†avelte† sic ipse flagitabam:
10 'Camerium mihi, pessimae puellae!
quaedam inquit, nudum reduc . . . :
'en hic in roseis latet papillis.'
sed te iam ferre Herculei labos est.
tanto te in fastu negas, amice?
15 dic nobis, ubi sis futurus, ede

audacter, committe, crede luci.
 num te lacteolae tenent puellae?
 si linguam clauso tenes in ore,
 fructus proicies amoris omnes:
 20 verbosa gaudet Venus loquella.
 vel si vis, licet obseres palatum,
 dum vestri sim particeps amoris.

56

O rem ridiculam, Cato, et iocosam
 dignamque auribus et tuo cachinno.
 ride, quicquid amas, Cato, Catullum:
 res est ridicula et nimis iocosa.
 5 deprendi modo pupulum puellae
 trusantem: hunc ego, si placet Dionae,
 protelo rigida mea cecidi.

57

Pulcre convenit improbis cinaedis,
 Mamurrae pathicoque Caesarique.
 nec mirum: maculae pares utrisque,
 urbana altera et illa Formiana,
 5 impressae resident nec eluentur:
 morbosi pariter, gemelli utrique,
 uno in lecticulo erudituli ambo,
 non hic quam ille magis vorax adulter,
 rivales socii et puellularum.
 10 pulcre convenit improbis cinaedis.

58

Caeli, Lesbia nostra, Lesbia illa,
 illa Lesbia, quam Catullus unam
 plus quam se atque suos amavit omnes:
 nunc in quadriuiis et angiportis
 5 glubit magnanimi Remi nepotes.

58 a

Non custos si fingar ille Cretum,
 non si Pegaseo ferar volatu,
 non Ladas ego pinnipesve Perseus,
 non Rhesi niveae citaeque bigae;
 5 adde huc plumipedas volatilesque,
 ventorumque simul require cursum,
 quos iunctos, Cameri, mihi dicares:
 defessus tamen omnibus medullis
 et multis langoribus peresus
 10 essem te mihi, amice, quaeritando.

59

Bononiensis Rufa Rufulum fellat
 uxor Meneni, saepe quam in sepulcretis
 vidistis ipso rapere de rogo cenam,

5 cum devolutum ex igne prosequens panem
ab semiraso tunderetur ustore.

60

5 Num te leaena montibus Libystinis
aut Scylla latrans infima inguinum parte
tam mente dura procreavit ac taetra,
ut supplicis vocem in novissimo casu
contemptam haberes, a, nimis fero corde?

61

5 Collis o Heliconiei
cultor, Uraniae genus,
qui rapis teneram ad virum
virginem, o Hymenae Hymen,
o Hymen Hymenaeae,
cinge tempora floribus
suave olentis amaraci,
flammeum cape, laetus huc
huc veni niveo gerens
10 luteum pede soccum,
excitusque hilari die
nuptialia concinens
voce carmina tinnula
pelle humum pedibus, manu
15 pineam quate taedam!
namque Vinia Manlio,
qualis Idalium colens

20 venit ad Phrygium Venus
iudicem, bona cum bona
nubet alite virgo,

25 floridis velut enitens
myrtus Asia ramulis,
quos Hamadryades deae
ludicrum sibi rosido
nutriunt humore.

30 quare age huc aditum ferens
perge linqere Thespieae
rupis Aonios specus,
nympha quos super irrigat
frigerans Aganippe,

35 ac domum dominam voca,
coniugis cupidam novi
mentem amore revinciens,
ut tenax edera huc et huc
arborem implicat errans.

40 vosque item simul, integrae
virgines, quibus advenit
par dies, agite in modum
dicite 'o Hymenaeae Hymen,
o Hymen Hymenaeae',

45 ut lubentius, audiens
se citarier ad suum
munus, huc aditum ferat
dux bonae Veneris, boni
coniugator amoris.

quis deus magis est ama-
tis petendus amantibus?
quem colent homines magis
caelitem? o Hymenae Hymen,
50 o Hymen Hymenae.

te suis tremulus parens
invocat, tibi virgines
zonula soluunt sinus.
te timens cupida novos
55 captat aure maritus.

tu fero iuveni in manus
floridam ipse puellulam
dedis a gremio suae
matris, o Hymenae Hymen,
60 o Hymen Hymenae.

nil potest sine te Venus,
fama quod bona comprobet,
commodi capere: at potest
te volente. quis huic deo
65 compararier ausit?

nulla quit sine te domus
liberos dare, nec parens
stirpe nitier: at potest
te volente. quis huic deo
70 compararier ausit?

quae tuis careat sacris,
non queat dare praesides
terra finibus: at queat

75 te volente. quis huic deo
compararier ausit?

claustra pandite ianuae!
virgo adest. viden, ut faces
splendidas quatiunt comas?

80 . . . . .
. . . . .
. . . . .
. . . . .

85 tardet ingenuus pudor:
quem tamen magis audiens
flet, quod ire necesse est.

90 flere desine! non tibi, Au-
runculeia, periculum est,
ne qua femina pulchrior
clarum ab Oceano diem
viderit venientem.

95 talis in vario solet
divitis domini hortulo
stare flos hyacinthinus.
sed moraris, abit dies:
prodeas, nova nupta.

100 prodeas, nova nupta, si
iam videtur, et audias
nostra verba. vide, ut faces
aureas quatiunt comas:
prodeas, nova nupta.

non tuus levis in mala
deditus vir adultera
probra turpia persequens

105 a tuis teneris volet
secubare papillis,

lenta sed velut adsitas
vitis implicat arbores,
implicabitur in tuum
110 complexum. sed abit dies:
prodeas, nova nupta.

o cubile, quod omnibus
.....
.....
.....

115 candido pede lecti,

quae tuo veniunt ero,
quanta gaudia, quae vaga
nocte, quae medio die
gaudeat! sed abit dies:
120 prodeas, nova nupta.

tollite, o pueri, faces:
flammeum video venire.
ite, concinite in modum
'io Hymen Hymenaeae io,
125 io Hymen Hymenaeae'.

ne diu taceat procax
fescennina iocatio,
nec nuces pueris neget
desertum domini audiens
130 concubinus amorem.

da nuces pueris, iners
concubine! satis diu

135 lusisti nucibus: lubet
 iam servire Talasio.
 concubine, nuces da!
 sordebant tibi vilicae,
 concubine, hodie atque heri:
 nunc tuum cinerarius
 140 tondet os. miser a miser
 concubine, nuces da!
 diceris male te a tuis
 unguentate glabris marite
 abstinere: sed abstine!
 io Hymen Hymenaeae io,
 145 io Hymen Hymenaeae.
 scimus haec tibi quae licent
 sola cognita: sed marito
 ista non eadem licent.
 io Hymen Hymenaeae io,
 150 io Hymen Hymenaeae.
 nupta, tu quoque, quae tuus
 vir petet, cave ne neges,
 ni petitum aliunde eat.
 io Hymen Hymenaeae io,
 155 io Hymen Hymenaeae.
 en tibi domus ut potens
 et beata viri tui:
 quae tibi sine serviat
 – io Hymen Hymenaeae io,
 160 io Hymen Hymenaeae –,
 usque dum tremulum movens
 cana tempus anilitas

C. VALERIVS CATVLLVS

omnia omnibus annuit.
165 io Hymen Hymenaeae io,
io Hymen Hymenaeae.

transfer omine cum bono
limen aureolos pedes,
rasilemque subi forem!
170 io Hymen Hymenaeae io,
io Hymen Hymenaeae.

aspice, unus ut accubans
vir tuus Tyrrio in toro
totus immineat tibi!
175 io Hymen Hymenaeae io,
io Hymen Hymenaeae.

illi non minus ac tibi
pectore uritur intimo
flamma, sed penite magis.
180 io Hymen Hymenaeae io,
io Hymen Hymenaeae.

mitte bracchiolum teres,
praetextate, puellulae:
iam cubile adeat viri.
185 io Hymen Hymenaeae io,
io Hymen Hymenaeae.

vos bonae senibus viris
cognitae bene feminae,
collocate puellulam!
190 io Hymen Hymenaeae io,
io Hymen Hymenaeae.

CARMEN 61

iam licet venias, marite:
 uxor in thalamo tibi est
 ore floridulo nitens
 alba parthenice velut
 luteumve papaver.

at, marite, — ita me iuvent
 caelites — nihilo minus
 pulcer es, neque te Venus
 neglegit. sed abit dies:
 perge, ne remorare!

non diu remoratus es.
 iam venis. bona te Venus
 iuverit, quoniam palam
 quod cupis cupis et bonum
 non abscondis amorem.

ille pulveris Africei
 siderumque micantium
 subducat numerum prius,
 qui vestri numerare volt
 multa milia ludi.

ludite, ut lubet, et brevi
 liberos date! non decet
 tam vetus sine liberis
 nomen esse, sed indidem
 semper ingenerari.

Torquatus volo parvulus
 matris e gremio suae
 porrigens teneras manus

220 dulce rideat ad patrem
semihante labello.

225 sit suo similis patri
Manlio et facile insciis
noscitetur ab omnibus
et pudicitiam suae
matris indicet ore.

230 talis illius a bona
matre laus genus approbet,
qualis unica ab optima
matre Telemacho manet
fama Penelopeo.

235 claudite ostia, virgines:
lusimus satis. at, boni
coniuges, bene vivite et
munere assiduo valentem
exercete iuventam!

62

Vesper adest: iuvenes, consurgite! Vesper Olympo
expectata diu vix tandem lumina tollit.
surgere iam tempus, iam pinguis linquere mensas:
iam veniet virgo, iam dicetur hymenaeus.

5 Hymen o Hymenae, Hymen ades o Hymenae!

cernitis, innuptae, iuvenes? consurgite contra!
 nimirum Oetaeos ostendit Noctifer ignes.
 sic certe est: viden, ut perniciouser exilueret?
 non temere exilueret: canent, quod vincere par est.

10 Hymen o Hymenaeae, Hymen ades o Hymenaeae!

non facilis nobis, aequales, palma parata est:
 aspiciat, innuptae secum ut meditata requirunt!
 non frustra meditantur: habent, memorabile quod sit;
 nec mirum, penitus quae tota mente laborant.

15 nos alio mentes, alio divisimus aures:
 iure igitur vincemur: amat victoria curam.

quare nunc animos saltem convertite vestros!
 dicere iam incipient, iam respondere decebit.

Hymen o Hymenaeae, Hymen ades o Hymenaeae!

20 Hespere, quis caelo fertur crudelior ignis?
 qui natam possis complexu avellere matris,
 complexu matris retinentem avellere natam
 et iuveni ardenti castam donare puellam.
 quid faciunt hostes capta crudelius urbe?

25 Hymen o Hymenaeae, Hymen ades o Hymenaeae!

Hespere, quis caelo lucet iocundior ignis?
 qui desponsa tua firmes conubia flamma,

quae pepigere viri, pepigerunt ante parentes
 nec iunxere prius, quam se tuus extulit ardor.
 30 quid datur a divis felici optatius hora?

Hymen o Hymenaeae, Hymen ades o Hymenaeae!

Hesperus e nobis, aequales, abstulit unam.
 .....

.....
 namque tuo adventu vigilat custodia semper.
 nocte latent fures, quos idem saepe revertens,
 35 Hespere, mutato comprehendis nomine Eous.
 at lubet innuptis ficto te carpere questu.
 quid tum, si carpunt, tacita quem mente requirunt?

Hymen o Hymenaeae, Hymen ades o Hymenaeae!

ut flos in saeptis secretus nascitur hortis,
 40 ignotus pecori, nullo convolsus aratro,
 quem mulcent aerae, firmat sol, educat imber;
 multi illum pueri, multae optavere puellae;
 idem cum tenui carptus defloruit ungui,
 nulli illum pueri, nullae optavere puellae:
 45 sic virgo, dum intacta manet, dum cara suis est:
 cum castum amisit polluto corpore florem,
 nec pueris iocunda manet nec cara puellis.

Hymen o Hymenaeae, Hymen ades o Hymenaeae!

ut vidua in nudo vitis quae nascitur arvo,
 50 numquam se extollit, numquam mitem educat uvam,

sed tenerum prono deflectens pondere corpus
 iam iam contingit summum radice flagellum;
 hanc nulli agricolae, nulli coluere iuveni;
 at si forte eadem est ulmo coniuncta marito,
 55 multi illam agricolae, multi coluere iuveni:
 sic virgo, dum intacta manet, dum inculta senescit;
 cum par conubium maturo tempore adepta est,
 cara viro magis et minus est invisā parenti.
 et tu ne pugna cum tali coniuge, virgo!
 60 non aequom est pugnare, pater cui tradidit ipse,
 ipse pater cum matre, quibus parere necesse est.
 virginitas non tota tua est, ex parte parentum est:
 tertia pars patri est, pars est data tertia matri,
 tertia sola tua est: noli pugnare duobus,
 65 qui genero sua iura simul cum dote dederunt.
 Hymen o Hymenaeae, Hymen ades o Hymenaeae!

63

Super alta vectus Attis celeri rate maria
 Phrygium ut nemus citato cupide pede tetigit
 adiitque opaca silvis redimita loca deae,
 stimulatus ibi furenti rabie, vagus animis,

5 devolsit ilei acuto sibi pondera silice.
 itaque ut relictā sensit sibi membra sine viro,
 etiam recente terrae sola sanguine maculans
 niveis citata cepit manibus leve typanum,
 typanum tuom, Cybele, tua, Mater, initia,
 10 quatiensque terga tauri teneris cava digitis
 canere haec suis adorta est tremebunda comitibus:
 'Agite ite ad alta, Gallae, Cybeles nemora simul,
 simul ite, Dindymenae dominae vaga pecora,
 aliena quae petentes velut exules loca
 15 sectam meam executae duce me mihi comites
 rapidum salum tulistis truculentaque pelagi
 et corpus evirastis veneris nimio odio,
 hilarate erae citatis erroribus animum.
 mora tarda mente cedat; simul ite, sequimini
 20 Phrygiam ad domum Cybeles, Phrygia ad nemora deae,
 ubi cymbalum sonat vox, ubi tympana reboant,
 tibicen ubi canit Phryx curvo grave calamo,
 ubi capita Maenades vi iaciunt ederigerae,
 ubi sacra sancta acutis ululatibus agitant,
 25 ubi suevit illa divae volitare vaga cohors:
 quo nos decet citatis celerare tripudiis.'

Simul haec comitibus Attis cecinit notha mulier,
 thiasus repente linguis trepidantibus ululat,
 leve tympanum remugit, cava cymbala recrepant,

30 viridem citus adit Idam properante pede chorus.
 furibunda simul anhelans vaga vadit, animam agens,
 comitata tympano Attis per opaca nemora dux,
 veluti iuvenca vitans onus indomita iugi:
 rapidae ducem secuntur Gallae properipedem.
 35 itaque, ut domum Cybeles tetigere lassulae,
 nimio e labore somnum capiunt sine Cerere.
 piger his labante langore oculos sopor operit:
 abit in quiete molli rabidus furor animi.

Sed ubi oris aurei Sol radiantibus oculis
 40 lustravit aethera album, sola dura, mare ferum,
 pepulitque noctis umbras vegetis sonipedibus,
 ibi Somnus excitam Attin fugiens citus abiit:
 trepidante eum recepit dea Pasithea sinu.
 ita de quiete molli rapida sine rabie
 45 simul ipsa pectore Attis sua facta recoluit,
 liquidaque mente vidit, sine queis ubique foret,
 animo aestuante rusum reditum ad vada tetulit.
 ibi maria vasta visens lacrimantibus oculis,
 patriam allocuta maesta est ita voce miseriter:

50 'Patria o mei creatrix, patria o mea genetrix,
 ego quam miser relinquens, dominos ut erifugae
 famuli solent, ad Idae tetuli nemora pedem,
 ut aput nivem et ferarum gelida stabula forem

- et earum omnia adirem furibunda latibula:
 55 ubinam aut quibus locis te positam, patria, reor?
 cupit ipsa pupula ad te sibi dirigere aciem,
 rabie fera carens dum breve tempus animus est.
 egone a mea remota haec ferar in nemora domo?
 patria, bonis, amicis, genitoribus abero?
 60 abero foro, palaestra, stadio et gymnasiis?
 miser a miser, querendum est etiam atque etiam, anime!
 quod enim genus figurae est, ego non quod obierim?
 ego mulier — ego adolescens, ego ephebus, ego puer,
 ego gymnasi fui flos, ego eram decus olei:
 65 mihi ianuae frequentes, mihi limina tepida,
 mihi floridis corollis redimita domus erat,
 linquendum ubi esset orto mihi sole cubiculum.
 ego nunc deum ministra et Cybeles famula ferar?
 ego Maenas, ego mei pars, ego vir sterilis ero?
 70 ego viridis algida Idae nive amicta loca colam?
 ego vitam agam sub altis Phrygiae columinibus,
 ubi cerva silvicultrix, ubi aper nemorivagus?
 iam iam dolet quod egi, iam iamque paenitet.
 Roseis ut hinc labellis sonitus $\cup\cup$ adiit
 75 geminas deorum ad aures nova nuntia referens,
 ibi iuncta iuga resolvens Cybele leonibus
 laevumque pecoris hostem stimulans ita loquitur:
 'Agedum' inquit, 'age ferox i, fac ut hunc furor agitet,

80 fac uti furoris ictu reditum in nemora ferat,
 mea libere nimis qui fugere imperia cupit.
 age caede terga cauda, tua verbera patere,
 fac cuncta mugienti fremitu loca retonent,
 rutilam ferox torosa cervice quate iubam!

85 Ait haec minax Cybele religatque iuga manu.
 ferus ipse sese adhortans rapidum incitat animo,
 vadit, fremit, refringit virgulta pede vago.
 at ubi umida albicantis loca litoris adiit
 teneramque vidit Attin prope marmora pelagi,
 facit impetum: illa demens fugit in nemora fera.
 90 ibi semper omne vitae spatium famula fuit.

Dea magna, dea Cybele, dea domina Dindymeï,
 procul a mea tuos sit furor omnis, era, domo:
 alios age incitatos, alios age rabidos.

64

Peliaco quondam prognatae vertice pinus
 dicuntur liquidas Neptuni nasse per undas
 Phasidos ad fluctus et fines Aeetaeos,
 cum lecti iuvenes, Argivae robora pubis,
 5 auratam optantes Colchis avertere pellem
 ausi sunt vada salsa cita decurrere puppi,
 caerula verrentes abiegnis aequora palmis.
 diva quibus retinens in summis urbibus arces
 ipsa levi fecit volitantem flamine currum,

10 pinea coniungens inflexae texta carinae.
 illa rudem cursu prima imbuit Amphitriten.
 quae simulac rostro ventosum proscidit aequor
 tortaue remigio spumis incanduit unda,
 emersere freti candenti e gurgite vultus
 15 aequoreae monstrum Nereides admirantes.
 illa, atque haud alia, viderunt luce marinas
 mortales oculis nudato corpore nymphas
 nutricum tenus extantes a gurgite cano.
 tum Thetidis Peleus incensus fertur amore,
 20 tum Thetis humanos non despexit hymenaeos,
 tum Thetidi pater ipse iugandum Pelea sensit.
 o nimis optato saeculorum tempore nati
 heroes, salvete, deum genus, o bona matrum
 23b progenies, salvete iterum! . . .
 vos ego saepe meo, vos carmine compellabo,
 25 teque adeo eximie, taedis felicibus aucte
 Thessaliae columen Peleu, cui Iuppiter ipse,
 ipse suos divum genitor concessit amores.
 tene Thetis tenuit pulcherrima Nereine?
 tene suam Tethys concessit ducere neptem
 30 Oceanusque, mari totum qui amplectitur orbem?

Quae simul optatae finito tempore luces
 advenere, domum conventu tota frequentat
 Thessalia, oppletur laetanti regia coetu:
 dona ferunt prae se, declarant gaudia vultu.
 35 deseritur Cieros, linquunt Phthiotica Tempe
 Crannonisque domos ac moenia Larisaea,
 Pharsaliam coeunt, Pharsalia tecta frequentant.
 rura colit nemo, mollescunt colla iuvenis,
 non humilis curvis purgatur vinea rastris,
 40 non glaebam pronò convellit vomere taurus,
 non falx attenuat frondatorum arboris umbram:
 squalida desertis rubigo infertur aratris.
 ipsius at sedes, quacumque opulenta recessit
 regia, fulgenti splendent auro atque argento.
 45 candet ebur solis, collucent pocula mensae,
 tota domus gaudet regali splendida gaza.
 pulvinar vero divae geniale locatur
 sedibus in mediis, Indo quod dente politum
 tincta tegit roseo conchyli purpura fuco.

50 Haec vestis priscis hominum variata figuris
 heroum mira virtutes indicat arte.
 namque fluentisono prospectans litore Diae
 Thesea cedentem celeri cum classe tuetur
 indomitos in corde gerens Ariadna furores,
 55 necdum etiam sese quae visit visere credit,
 utpote fallaci quae tunc primum excita somno
 desertam in sola miseram se cernat harena.
 immemor at iuvenis fugiens pellit vada remis,
 irrita ventosae linquens promissa procellae.
 60 quem procul ex alga maestis Minois ocellis
 saxea ut effigies bacchantis prospicit, eheu,

prospicit et magnis curarum fluctuat undis,
 non flavo retinens subtilem vertice mitram,
 non contacta levi velatum pectus amictu,
 65 non tereti strophio lactentis vincta papillas,
 omnia quae toto delapsa e corpore passim
 ipsius ante pedes fluctus salis adludebant:
 sed neque tum mitrae neque tum fluitantis amictus
 illa vicem curans toto ex te pectore, Theseu,
 70 toto animo, tota pendebat perdita mente.
 a, misera, assiduis quam luctibus externavit
 spinosas Erycina serens in pectore curas
 illa tempestate, ferox quo ex tempore Theseus
 egressus curvis e litoribus Piraei
 75 attigit iniusti regis Gortynia tecta.
 Nam perhibent olim crudeli peste coactam
 Androgeoneae poenas exsolvere caedis
 electos iuvenes simul et decus innuptarum
 Cecropiam solitam esse dapem dare Minotauro.
 80 quis angusta malis cum moenia vexarentur,
 ipse suum Theseus pro caris corpus Athenis
 proicere optavit potius quam talia Cretam
 funera Cecropiae nec funera portarentur.
 atque ita nave levi nitens ac lenibus auris
 85 magnanimum ad Minoa venit sedesque superbas.
 hunc simulacae cupido conspexit lumine virgo
 regia, quam suavis expirans castus odores
 lectulus in molli complexu matris alebat,
 quales Eurotae progignunt flumina myrtos
 90 aurave distinctos educit verna colores,

non prius ex illo flagrantia declinavit
 lumina, quam cuncto concepit corpore flammam
 funditus atque imis exarsit tota medullis.
 heu misere exagitans immiti corde furores
 95 sancte puer, curis hominum qui gaudia misces,
 quaeque regis Golgos quaeque Idalium frondosum,
 qualibus incensam iactastis mente puellam
 fluctibus in flavo saepe hospite suspirantem!
 quantos illa tulit languenti corde timores!
 100 quanto saepe magis fulgore expalluit auri,
 cum saevum cupiens contra contendere monstrum
 aut mortem appeteret Theseus aut praemia laudis!
 non ingrata tamen frustra munuscula divis
 promittens tacito suscepit vota labello.
 105 nam velut in summo quatientem bracchia Tauro
 quercum aut conigeram sudanti cortice pinum
 indomitus turbo contorquens flamine robur
 eruit (illa procul radicibus exturbata
 prona cadit, late quaecumvis obvia frangens),
 110 sic domito saevum prostravit corpore Theseus
 nequiquam vanis iactantem cornua ventis.
 inde pedem sospes multa cum laude reflexit
 errabunda regens tenui vestigia filo,
 ne labyrinthis e flexibus egredientem
 115 tecti frustraretur inobservabilis error.

Sed quid ego a primo digressus carmine plura
 commemorem, ut linqvens genitoris filia vultum,
 ut consanguineae complexum, ut denique matris,
 quae misera in gnata deperdita laetabatur,

120 omnibus his Thesei dulcem praeoptarit amorem,
 aut ut vecta rati spumosa ad litora Diae
 venerit, aut ut eam devinctam lumina somno
 liquerit immemori discedens pectore coniunx?
 saepe illam perhibent ardenti corde furentem
 125 clarisonas imo fudisse e pectore voces,
 ac tum praeruptos tristem conscendere montes,
 unde aciem pelagi vastos per tenderet aestus,
 tum tremuli salis adversas procurrere in undas
 mollia nudatae tollentem tegmina surae,
 130 atque haec extremis maestam dixisse querelis,
 frigidulos udo singultus ore cientem:
 'Sicine me patriis avectam, perfide, ab aris,
 perfide, deserto liquisti in litore, Theseu?
 sicine discedens neglecto numine divum
 135 immemor, a, devota domum periuria portas?
 nullane res potuit crudelis flectere mentis
 consilium? tibi nulla fuit clementia praesto,
 immite ut nostri vellet miserescere pectus?
 at non haec quondam blanda promissa dedisti
 140 voce mihi, non haec miserae sperare iubebas,
 sed conubia laeta, sed optatos hymenaeos:
 quae cuncta aerii discerpunt irrita venti.
 nunc iam nulla viro iuranti femina credat,
 nulla viri speret sermones esse fideles;

145 quis dum aliquid cupiens animus praegestit apisci,
 nil metuunt iurare, nihil promittere parcunt:
 sed simulac cupidae mentis satiata libido est,
 dicta nihil metuere, nihil periuria curant
 certe ego te in medio versantem turbine leti
 150 eripui et potius germanum amittere crevi,
 quam tibi fallaci supremo in tempore deessem:
 pro quo dilaceranda feris dabor alitibusque
 praeda neque iniacta tumulabor mortua terra.
 quaenam te genuit sola sub rupe leaena,
 155 quod mare conceptum spumantibus expuit undis,
 quae Syrtis, quae Scylla rapax, quae vasta Charybdis,
 talia qui reddis pro dulci praemia vita?
 si tibi non cordi fuerant conubia nostra,
 saeva quod horrebas prisci praecepta parentis,
 160 at tamen in vestras potuisti ducere sedes,
 quae tibi iocundo famularer serva labore
 candida permulcens liquidis vestigia lymphis
 purpureave tuum consternens veste cubile.
 sed quid ego ignaris nequiquam conqueror auris
 165 externata malo, quae nullis sensibus auctae
 nec missas audire queunt nec reddere voces?
 ille autem prope iam mediis versatur in undis,
 nec quisquam apparet vacua mortalis in alga.
 sic nimis insultans extremo tempore saeva
 170 Fors etiam nostris invidit questibus auris.
 Iuppiter omnipotens, utinam ne tempore primo
 Gnosia Cecropiae tetigissent litora puppes,
 indomito nec dira ferens stipendia tauro

175 perfidus in Creta religasset navita funem,
 nec malus hic celans dulci crudelia forma
 consilia in nostris requiesset sedibus hospes!
 nam quo me referam? quali spe perdita nitor?
 Idaeosne petam montes? a, gurgite lato
 discernens ponti truculentum ubi dividit aequor?
 180 an patris auxilium sperem? quemne ipsa reliqui
 respersum iuvenem fraterna caede secuta?
 coniugis an fido consoler memet amore?
 quine fugit lentos incurvans gurgite remos?
 praeterea nullo litus, sola insula, tecto,
 185 nec patet egressus pelagi cingentibus undis:
 nulla fugae ratio, nulla spes: omnia muta,
 omnia sunt deserta, ostentant omnia letum.
 non tamen ante mihi languescent lumina morte
 nec prius a fesso secedent corpore sensus,
 190 quam iustam a divis exposcam prodita mulctam
 caelestumque fidem postrema comprecet hora.
 quare, facta virum mulctantes vindice poena
 Eumenides, quibus anguino redimita capillo
 frons expirantis praeporat pectoris iras,
 195 huc huc adventate, meas audite querelas,
 quas ego, vae, misera extremis proferre medullis
 cogor inops, ardens, amenti caeca furore.
 quae quoniam verae nascuntur pectore ab imo,
 vos nolite pati nostrum vanescere luctum,

200 sed quali solam Theseus me mente reliquit,
tali mente, deae, funestet seque suosque!

Has postquam maesto profudit pectore voces
supplicium saevis exposcens anxia factis,
annuit invicto caelestum numine rector,
205 quo motu tellus atque horrida contremuerunt
aequora concussitque micantia sidera mundus.
ipse autem caeca mentem caligine Theseus
consitus oblito dimisit pectore cuncta,
quae mandata prius constanti mente tenebat,
210 dulcia nec maesto sustollens signa parenti
sospitem Erechtheum se ostendit visere portum.
namque ferunt olim, classi cum moenia divae
linquentem gnatum ventis concrederet Aegeus,
taliam complexum iuveni mandata dedisse:
215 'gnate mihi longe iocundior unice vita,
gnate, ego quem in dubios cogor dimittere casus,
reddite in extrema nuper mihi fine senectae,
quandoquidem fortuna mea ac tua fervida virtus
eripit invito mihi te, cui languida nondum
220 lumina sunt gnati cara saturata figura:
non ego te gaudens laetanti pectore mittam
nec te ferre sinam fortunae signa secundae,
sed primum multas expromam mente querelas
canitiem terra atque infuso pulvere foedans,
225 inde infecta vago suspendam lintea malo,
nostros ut luctus nostraeque incendia mentis
carbasus obscurata dicet ferrugine Hibera.
quod tibi si sancti concesserit incola Itoni,
quae nostrum genus ac sedes defendere Erechthei

230 annuit, ut tauri respergas sanguine dextram,
 tum vero facito ut memori tibi condita corde
 haec vigeant mandata nec ulla oblitteret aetas,
 ut simulac nostros invisent lumina collis,
 funestam antennae deponant undique vestem
 235 candidaque intorti sustollant vela rudentes,
 quam primum cernens ut laeta gaudia mente
 agnoscam, cum te reducem aetas prospera sistet.⁷
 haec mandata prius constanti mente tenentem
 Thesea ceu pulsae ventorum flamine nubes
 240 aerium nivei montis liquere cacumen.
 at pater, ut summa prospectum ex arce petebat
 anxia in assiduos absumens lumina fletus,
 cum primum inflati conspexit lintea veli,
 praecipitem sese scopulorum e vertice iecit
 245 amissum credens immiti Thesea fato.
 sic funesta domus ingressus tecta paterna
 morte ferox Theseus, qualem Minoidi luctum
 obtulerat mente immemori, talem ipse recepit.
 quae tum prospectans cedentem maesta carinam
 250 multiplices animo volvebat saucia curas.
 At parte ex alia florens volitabat Iacchus
 cum thiaso Satyrorum et Nysigenis Silenis
 te quaerens, Ariadna, tuoque incensus amore.
 quae tum alacres passim lymphata mente furebant,

255 euhoë, bacchantes, euhoë, capita inflectentes.
 harum pars tecta quatiebant cuspidè thyrsos,
 pars e divolso iactabant membra iuvenco,
 pars sese tortis serpentibus incingebant,
 pars obscura cavis celebrabant orgia cistis,
 260 orgia, quae frustra cupiunt audire profani;
 plangebant aliae proceris tympana palmis
 aut tereti tenuis tinnitus aere ciebant,
 multis raucisonos efflabant cornua bombos
 barbaraque horribili stridebat tibia cantu.

265 Talibus amplifice vestis decorata figuris
 pulvinar complexa suo velabat amictu.
 quae postquam cupide spectando Thessala pubes
 expleta est, sanctis coepit decedere divis.
 hic, qualis flatu placidum mare matutino
 270 horrificans Zephyrus proclivas incitat undas
 Aurora exoriente vagi sub limina Solis,
 quae tarde primum clementi flamine pulsae
 procedunt leviterque sonant plangore cachinni,
 post vento crescente magis magis increbescunt
 275 purpureaque procul nantes ab luce refulgent:
 sic tum vestibuli linquentes regia tecta
 ad se quisque vago passim pede discedebant.

Quorum post abitum princeps e vertice Pelei
 advenit Chiron portans silvestria dona:
 280 nam quoscumque ferunt campi, quos Thessala magnis
 montibus ora creat, quos propter fluminis undas
 aura parit flores tepidi fecunda Favoni,

hos indistinctis plexos tulit ipse corollis,
 quo permulsa domus iocundo risit odore.
 285 confestim Penios adest, viridantia Tempe,
 Tempe, quae silvae cingunt super impendentes,
 † Minosim linquens doris celebranda choreis,
 † non acuos: namque ille tulit radicitus altas
 fagos ac recto proceras stipite laurus
 290 non sine nutanti platano lentaque sorore
 flammati Phaethontis et aerea cupressu.
 haec circum sedes late contexta locavit,
 vestibulum ut molli velatum fronde vireret.
 post hunc consequitur sollerti corde Prometheus
 295 extenuata gerens veteris vestigia poenae,
 quam quondam silici restrictus membra catena
 persoluit pendens e verticibus praeruptis.
 inde pater divum sancta cum coniuge natisque
 advenit, caelo te solum, Phoebe, relinquens
 300 unigenamque simul cultricem montibus Idri:
 Pelea nam tecum pariter soror aspernata est
 nec Thetidis taedas voluit celebrare iugalis.

Qui postquam niveis flexerunt sedibus artus,
 large multiplici constructae sunt dape mensae,
 305 cum interea infirmo quatientes corpora motu
 veridicos Parcae coeperunt edere cantus.
 his corpus tremulum complectens undique vestis

candida purpurea talos incinxerat ora,
 at roseae niveo residebant vertice vittae
 310 aeternumque manus carpebant rite laborem.
 laeva colum molli lana retinebat amictum,
 dextera tum leviter deducens fila supinis
 formabat digitis, tum prono in pollice torquens
 libratum tereti versabat turbine fusum,
 315 atque ita decerpens aequabat semper opus dens,
 laneaque aridulis haerebant morsa labellis,
 quae prius in levi fuerant extantia filo.
 ante pedes autem candentis mollia lanae
 vellera virgati custodibant calathisci.
 320 haec tum clarisona vellentes vellera voce
 talia divino fuderunt carmine fata,
 carmine, perfidiae quod post nulla arguet aetas:
 'O decus eximium magnis virtutibus augens,
 Emathiae tutamen, Opis carissime nato,
 325 accipe, quod laeta tibi pandunt luce sorores,
 veridicum oraclum, sed vos, quae fata secuntur,
 currite ducentes subtegmina, currite, fusi!
 Adveniet tibi iam portans optata maritis
 Hesperus, adveniet fausto cum sidere coniunx,
 330 quae tibi flexanimo mentem perfundat amore
 languidulosque paret tecum coniungere somnos
 levia substernens robusto bracchia collo.

currere ducentes subtegmina, currere, fusi!

335 Nulla domus umquam tales contexit amores,
nullus amor tali coniunxit foedere amantes,
qualis adest Thetidi, qualis concordia Peleo.
currere ducentes subtegmina, currere, fusi!

340 Nascetur vobis expers terroris Achilles.
hostibus haud tergo, sed forti pectore notus,
qui persaepe vago victor certamine cursus
flammea praevertet celeris vestigia cervae.
currere ducentes subtegmina, currere, fusi!

345 Non illi quisquam bello se conferet heros,
cum Phrygii Teucro manabunt sanguine campi
Troicaque obsidens longinquo moenia bello
periuri Pelopis vastabit tertius heres.
currere ducentes subtegmina, currere, fusi!

350 Illius egregias virtutes claraque facta
saepe fatebuntur gnatorum in funere matres,
cum incultum cano solvent a vertice crinem
putridaque infirmis variabunt pectora palmis.
currere ducentes subtegmina, currere, fusi!

355 Namque velut densas praecerpens messor aristas
sole sub ardenti flaventia demetit arva,
Trojugenum infesto prosternet corpora ferro.
currere ducentes subtegmina, currere, fusi!

Testis erit magnis virtutibus unda Scamandri,
quae passim rapido diffunditur Hellesponto,
cuius iter caesis angustans corporum acervis

360 alta tepefaciet permixta flumina caede.
currite ducentes subtegmina, currite, fusi!

Denique testis erit morti quoque reddita praeda,
cum teres excelso coacervatum aggere bustum
excipiet niveos percussae virginis artus.

365 currite ducentes subtegmina, currite, fusi!

Nam simulac fessis dederit Fors copiam Achivis
urbis Dardaniae Neptunia solvere vincla,
alta Polyxenia madefient caede sepulcra,
quae, velut ancipiti succumbens victima ferro,
370 proiciet truncum submisso poplite corpus.

currite ducentes subtegmina, currite, fusi!

Quare agite optatos animi coniungite amores!
accipiat coniunx felici foedere divam,
dedatur cupido iamdudum nupta marito.

375 currite ducentes subtegmina, currite, fusi!

Non illam nutrix orienti luce revisens
hesterno collum poterit circumdare filo.
currite ducentes subtegmina, currite, fusi!

380 Anxia nec mater discordis maesta puellae
secubitu caros mittet sperare nepotes.

currite ducentes subtegmina, currite, fusi!

Talia praefantes quondam felicia Pelei
carmina divino cecinerunt pectore Parcae.
praesentes namque ante domos invisere castas
385 heroum et sese mortali ostendere coetu
caelicolae nondum sprete pietate solebant.
saepe pater divum templo in fulgente revisens,
annua cum festis venissent sacra diebus,

390 conspexit terra centum procumbere tauros.
 saepe vagus Liber Parnasi vertice summo
 Thyiadas effusis euantis crinibus egit,
 cum Delphi tota certatim ex urbe ruentes
 acciperent laeti divum fumantibus aris.
 395 saepe in letifero belli certamine Mavors
 aut rapidi Tritonis era aut Ramnusia virgo
 armatas hominum est praesens hortata catervas.
 sed postquam tellus scelere est imbuta nefando,
 iustitiamque omnes cupida de mente fugarunt,
 perfudere manus fraterno sanguine fratres,
 400 destitit extinctos natus lugere parentes,
 optavit genitor primaevi funera nati,
 liber ut innuptae poteretur flore novercae,
 ignaro mater substernens se impia nato
 impia non verita est divos scelerare parentes:
 405 omnia fanda nefanda malo permixta furore
 iustificam nobis mentem avertere deorum.
 quare nec talis dignantur visere coetus
 nec se contingi patiuntur lumine claro.

65

Etsi me assiduo defectum cura dolore
 sevocat a doctis, Ortale, virginibus,
 nec potis est dulcis Musarum expromere fetus
 mens animi (tantis fluctuat ipsa malis:
 5 namque mei nuper Lethaeo gurgite fratris
 pallidulum manans alluit unda pedem,

Troia Rhoeteo quem subter litore tellus
 ereptum nostris obterit ex oculis.
 alloquar, audiero numquam tua facta loquentem,
 10 numquam ego te, vita frater amabilior,
 aspiciam posthac; at certe semper amabo,
 semper maesta tua carmina morte canam,
 qualia sub densis ramorum concinit umbris
 Daulias absumpti fata gemens Itylei) –
 15 sed tamen in tantis maeroribus, Ortale, mitto
 haec expressa tibi carmina Battiadae,
 ne tua dicta vagis nequiquam credita ventis
 effluxisse meo forte putes animo.
 ut missum sponsi furtivo munere malum
 20 procurrit casto virginis e gremio,
 quod miserae oblitae molli sub veste locatum,
 dum adventu matris prosilit, excutitur;
 atque illud prono praeceps agitur decursu,
 huic manat tristi conscius ore rubor.

66

Omnia qui magni dispexit lumina mundi,
 qui stellarum ortus comperit atque obitus,
 flammeus ut rapidi solis nitor obscuretur,
 ut cedant certis sidera temporibus,
 5 ut Triviam furtim sub Latmia saxa relegans

dulcis amor gyro devocet aërio,
 idem me ille Conon caelesti numine vidit
 e Bereniceo vertice caesariem
 fulgentem clare, quam multis illa dearum
 10   levia protendens brachia pollicita est,
 qua rex tempestate novo auctus hymenaeo
 vastatum finis iverat Assyrios,
 dulcia nocturnae portans vestigia rixae,
 quam de virgineis gesserat exuviis.
 15   estne novis nuptis odio venus? ane parentum
 frustrantur falsis gaudia lacrimulis,
 ubertim thalami quas intra limina fundunt?
 non, ita me divi, vera gemunt, iuerint!
 id mea me multis docuit regina querelis
 20   invisente novo proelia torva viro.
 an tu non orbem luxti deserta cubile,
 sed fratris cari flebile discidium?
 quam penitus maestus exedit cura medullas!
 ut tibi tunc toto pectore sollicitae
 25   sensibus ereptis mens excidit! at te ego certe
 cognoram a parva virgine magnanimam.
 ane bonum oblita es facinus, quo regium adeptus es
 coniugium, quod non fortior ausit alis?
 sed tum maesta virum mittens quae verba locuta es!
 30   Iuppiter, ut tristi lumina saepe manu!

quis te mutavit tantus deus? an quod amantes
 non longe a caro corpore abesse volunt?
 atque ibi me cunctis pro dulci coniuge divis
 non sine taurino sanguine pollicita es,
 35 si reditum tetulisset: is haut in tempore longo
 captam Asiam Aegypti finibus addiderat.
 quis ego pro factis caelesti reddita coetu
 pristina vota novo munere dissoluo.
 invita, o regina, tuo de vertice cessi,
 40 invita: adiuro teque tuumque caput,
 digna ferat quod si quis inaniter adiuravit:
 sed qui se ferro postulet esse parem?
 ille quoque eversus mons est, quem maximum in oris
 progenies Thiae clara supervehitur,
 45 cum Medi peperere novum mare, cumque iuventus
 per medium classi barbara navit Athon.
 quid facient crines, cum ferro talia cedant?
 Iuppiter, ut Chalybum omne genus pereat,
 et qui principio sub terra quaerere venas
 50 institit ac ferri fingere duritiem!
 abiunctae paulo ante comae mea fata sorores
 lugebant, cum se Memnonis Aethiopis
 unigena, impellens nutantibus aera pennis,
 obtulit Arsinoes Locridos ales equos.
 55 isque per aetherias me tollens avolat umbras
 et Veneris casto collocat in gremio.

ipsa suum Zephyritis eo famulum legarat,
 Graia Canopitis incola litoribus.

† hi dii veni ibi † vario ne solum in numine caeli
 60 ex Ariadneis aurea temporibus
 fixa corona foret, sed nos quoque fulgeremus,
 devotae flavi verticis exuviae,
 uvidulam a fluctu cedentem ad templa deum me
 sidus in antiquis diva novum posuit:

65 Virginis et saevi contingens namque Leonis
 lumina, Callisto iuncta Lycaoniae,
 vertor in occasum, tardum dux ante Booten,
 qui vix sero alto mergitur Oceano.

sed quanquam me nocte premunt vestigia divum,
 70 lux autem canae Tethyi restituit
 (pace tua fari hic liceat, Ramnusia virgo;
 namque ego non ullo vera timore tegam
 nec, si me infestis discerpent sidera dictis,
 condita quin vere pectoris evolam):

75 non his tam laetor rebus quam me afore semper,
 afore me a dominae vertice discrucior,

CARMEN 66

quicum ego, dum virgo quondam fuit, omnibus expers
 unguentis nuptae, vilia multa bibi.

nunc vos, optato quas iunxit lumine taeda,

80

non prius unanimis corpora coniugibus
 tradite nudantes reiecta veste papillas,

quam iocunda mihi munera libet onyx,
 vester onyx, casto colitis quae iura cubili.

sed quae se impuro dedit adulterio,

85

illius, a, mala dona levis bibat irrita pulvis:

namque ego ab indignis praemia nulla peto.
 sed magis, o nuptae, semper concordia vestras,
 semper amor sedes incolat assiduus.

tu vero, regina, tuens cum sidera divam

90

placabis festis luminibus Venerem,
 unguinis expertem non siris esse tuam me,
 sed potius largis affice muneribus.

sidera † cur iterent † utinam coma regia fiam:

proximus Hydrochoi fulgeret Oarion!

O dulci iocunda viro, iocunda parenti,
 salve, teque bona Iuppiter auctet ope,
 ianua, quam Balbo dicunt servisse benigne
 olim, cum sedes ipse senex tenuit,
 5 quamque ferunt rursus nato servisse maligne,
 postquam es porrecto facta marita sene:
 dic agedum nobis, quare mutata feraris
 in dominum veterem deseruisse fidem.
 'non (ita Caecilio placeam, cui tradita nunc sum)
 10 culpa mea est, quamquam dicitur esse mea,
 nec peccatum a me quisquam pote dicere quicquam:
 verum †istius populi ianua qui te † facit!
 qui, quacumque aliquid reperitur non bene factum,
 ad me omnes clamant: Ianua, culpa tua est.'
 15 non istuc satis est uno te dicere verbo,
 sed facere, ut quivis sentiat et videat.
 'qui possum? nemo quaerit nec scire laborat.'
 nos volumus; nobis dicere ne dubita.
 'primum igitur, virgo quod fertur tradita nobis,
 20 falsum est. non illam vir prior attigerit,
 languidior tenera cui pendens sicula beta
 numquam se mediam sustulit ad tunicam;
 sed pater illius gnati violasse cubile
 dicitur et miseram conscelerasse domum,
 25 sive quod impia mens caeco flagrabat amore,
 seu quod iners sterili semine natus erat

et quaerendus . . . † . . . unde foret nervosius illud,
 quod posset zonam solvere virgineam.
 egregium narras mira pietate parentem,
 30 qui ipse sui gnati minxerit in gremium!
 'atqui non solum hoc dicit se cognitum habere
 Brixia Cycneae supposita speculae,
 flavus qua molli praecurrit flumine Mella,
 Brixia, Veronae mater amata meae;
 35 sed de Postumio et Corneli narrat amore,
 cum quibus illa malum fecit adulterium.
 dixerit hic aliquid: "quid? tu istaec, ianua, nosti,
 cui numquam domini limine abesse licet
 nec populum auscultare, sed hic suffixa tigillo
 40 tantum operire soles aut aperire domum?"
 saepe illam audivi furtiva voce loquentem
 solam cum ancillis haec sua flagitia,
 nomine dicentem quos diximus, utpote quae mi
 speret nec linguam esse nec auriculam.
 45 praeterea addebat quendam, quem dicere nolo
 nomine, ne tollat rubra supercilia:
 longus homo est, magnas cui lites intulit olim
 falsum mendaci ventre puerperium.'

Quod mihi fortuna casuque oppressus acerbo
conscriptum hoc lacrimis mittis epistolium,
naufragum ut eiectum spumantibus aequoris undis
sublevem et a mortis limine restituum,
5 quem neque sancta Venus molli requiescere somno
desertum in lecto caelibe perpetitur,
nec veterum dulci scriptorum carmine Musae
oblectant, cum mens anxia pervigilat,
id gratum est mihi, me quoniam tibi dicis amicum
10 muneraque et Musarum hinc petis et Veneris.
sed tibi ne mea sint ignota incommoda, mi Alli,
neu me odisse putes hospitis officium,
accipe, quis merser fortunae fluctibus ipse,
ne amplius a misero dona beata petas.
15 tempore quo primum vestis mihi tradita pura est,
iocundum cum aetas florida ver ageret,
multa satis lusi; non est dea nescia nostri,
quae dulcem curis miscet amaritiam:
sed totum hoc studium luctu fraterna mihi mors
20 abstulit. o misero frater adempte mihi,
tu mea tu moriens fregisti commoda, frater,
tecum una tota est nostra sepulta domus,
omnia tecum una perierunt gaudia nostra,
quae tuus in vita dulcis alebat amor.
25 cuius ego interitu tota de mente fugavi
haec studia atque omnes delicias animi.
quare, quod scribis Veronae turpe Catullo
esse, quod hic quisquis de meliore nota
frigida deserto tepefactet membra cubili,

30 id, mi Alli, non est turpe, magis miserum est.
 ignosces igitur, si, quae mihi luctus ademit,
 haec tibi non tribuo munera, cum nequeo.
 nam, quod scriptorum non magna est copia apud me,
 hoc fit, quod Romae vivimus: illa domus,
 35 illa mihi sedes, illic mea carpitur aetas;
 huc una ex multis capsula me sequitur.
 quod cum ita sit, nolim statuas nos mente maligna
 id facere aut animo non satis ingenuo,
 quod tibi non utriusque petenti copia posta est:
 40 ultro ego deferrem, copia si qua foret.
 non possum reticere, deae, qua me Allius in re
 iuverit aut quantis iuverit officiis,
 ne fugiens saeculis obliviscentibus aetas
 illius hoc caeca nocte tegat studium:
 45 sed dicam vobis, vos porro dicite multis
 milibus et facite haec carta loquatur anus
 .....
 notescatque magis mortuus atque magis,
 nec tenuem texens sublimis aranea telam
 50 in deserto Alli nomine opus faciat.
 nam, mihi quam dederit duplex Amathusia curam,
 scitis, et in quo me torruerit genere,
 cum tantum arderem quantum Trinacria rupes

55   lympaque in Oetaeis Malia Thermopylis,
 maesta neque assiduo tabescere lumina fletu
           cessarent tristique imbre madere genae.
 qualis in aëri perlucens vertice montis
           rivus muscoso prosilit e lapide,
 60   qui, cum de prona praeceps est valle volutus,
           per medium densi transit iter populi,
 dulce viatori lasso in sudore levamen,
           cum gravis exustos aestus hiulcat agros,
 hic velut in nigro iactatis turbine nautis
           lenius aspirans aura secunda venit
 65   iam prece Pollucis, iam Castoris implorata:
           tale fuit nobis Allius auxilium.
 is clausum lato patefecit limite campum,
           isque domum nobis isque dedit dominam,
 ad quam communes exerceremus amores.
 70   quo mea se molli candida diva pede
 intulit et trito fulgentem in limine plantam
           innixa arguta constituit solea,
 coniugis ut quondam flagrans advenit amore
           Protesilaeam Laudamia domum
 75   inceptam frustra, nondum cum sanguine sacro
           hostia caelestis pacificasset eros.
 nil mihi tam valde placeat, Ramnusia virgo,
           quod temere invitis suscipiatur eris.

quam ieiuna pium desideret ara cruorem,
 80 docta est amisso Laudamia viro,
 coniugis ante coacta novi dimittere collum,
 quam veniens una atque altera rursus hiems
 noctibus in longis avidum saturasset amorem,
 posset ut abrupto vivere coniugio:
 85 quod scibant Parcae non longo tempore abisse,
 si miles muros isset ad Iliacos:
 nam tum Helenae raptu primores Argivorum
 coeperat ad sese Troia ciere viros,
 Troia (nefas) commune sepulcrum Asiae Europaeque,
 90 Troia virum et virtutum omnium acerba cinis:
 quaene etiam nostro letum miserabile fratri
 attulit. ei misero frater adempte mihi,
 ei misero fratri iocundum lumen ademptum!
 tecum una tota est nostra sepulta domus,
 95 omnia tecum una perierunt gaudia nostra,
 quae tuus in vita dulcis alebat amor.
 quem nunc tam longe non inter nota sepulcra
 nec prope cognatos compositum cineris,
 100 sed Troia obscena, Troia infelice sepultum
 detinet extremo terra aliena solo.
 ad quam tum properans fertur simul undique pubes
 Graeca penetralis deseruisse focos,
 ne Paris abducta gavisus libera moecha
 otia pacato degeret in thalamo.
 105 quo tibi tum casu, pulcerrima Laudamia,
 ereptum est vita dulcius atque anima

coniugium: tanto te absorbens vertice amoris
 aestus in abruptum detulerat barathrum,
 quale ferunt Grai Pheneum prope Cylleneum
 110   siccare emulsa pingue palude solum,
 quod quondam caesis montis fodisse medullis
 audit falsiparens Amphitryoniades,
 tempore quo certa Stymphalia monstra sagitta
 perculit imperio deterioris eri,
 115   pluribus ut caeli tereretur ianua divis,
        Hebe nec longa virginitate foret.
 sed tuus altus amor barathro fuit altior illo,
 qui tunc indomitam ferre iugum docuit:
 nam nec tam carum confecto aetate parenti
 120   una caput seri nata nepotis alit,
 qui, cum divitiis vix tandem inventus avitis
 nomen testatas intulit in tabulas,
 impia derisi gentilis gaudia tollens
 suscitatur a cano volturium capiti:
 125   nec tantum niveo gavisa est ulla columbo
        compar, quae multo dicitur improbius
 oscula mordenti semper decerpere rostro
 quam quae praecipue multivola est mulier:
 sed tu horum magnos vicisti sola furores,
 130   ut semel es flavo conciliata viro.
 aut nihil aut paulo cui tum concedere digna
 lux mea se nostrum contulit in gremium,
 quam circumeursans hinc illinc saepe Cupido
 fulgebat crocina candidus in tunica.

135 quae tamenetsi uno non est contenta Catullo,
 rara verecundae furta feremus erae,
 ne nimium simus stultorum more molesti:
 saepe etiam Iuno, maxima caelicolum,
 coniugis in culpa flagrantem concoquit iram
 140 noscens omnivoli plurima furta Iovis.
 atqui nec divis homines componere †aequum est †

.....
 .....

†ingratum tremuli tolle parentis onus †.
 nec tamen illa mihi dextra deducta paterna
 fragrantem Assyrio venit odore domum,
 145 sed furtiva dedit mira munuscula nocte
 ipsius ex ipso dempta viri gremio.
 quare illud satis est, si nobis is datur unis
 quem lapide illa dies candidiore notat.

Hoc tibi, quod potui, confectum carmine munus
 150 pro multis, Alli, redditur officiis,
 ne vestrum scabra tangat rubigine nomen
 haec atque illa dies atque alia atque alia.
 huc addent divi quam plurima, quae Themis olim
 antiquis solita est munera ferre piis.
 155 sitis felices et tu simul et tua vita
 et domus, in qua nos lusimus et domina,

et qui principio nobis † terram dedit aufert †,
 a quo sunt primo omnia nata bona,
 et longe ante omnes mihi quae me carior ipso est,
 160 lux mea, qua viva vivere dulce mihi est.

69

Noli admirari, quare tibi femina nulla,
 Rufe, velit tenerum supposuisse femur,
 non si illam rarae labefactes munere vestis
 aut perluciduli deliciis lapidis.
 5 laedit te quaedam mala fabula, qua tibi fertur
 valle sub alarum trux habitare caper.
 hunc metuunt omnes; neque mirum: nam mala valde est
 bestia, nec quicum bella puella cubet.
 quare aut crudelem nasorum interfice pestem,
 10 aut admirari desine, cur fugiunt.

70

Nulli se dicit mulier mea nubere malle
 quam mihi, non si se Iuppiter ipse petat.
 dicit: sed mulier cupido quod dicit amanti,
 in vento et rapida scribere oportet aqua.

71

Si cui iure bono sacer alarum obstitit hircus,
 aut si quem merito tarda podagra secat,

aemulus iste tuus, qui vostrum exercet amorem,
 mirifice est † a te † nactus utrumque malum.
 5 nam quotiens futuit, totiens ulciscitur ambos:
 illam affligit odore, ipse perit podagra.

72

Dicebas quondam solum te nosse Catullum,
 Lesbia, nec prae me velle tenere Iovem.
 dilexi tum te non tantum, ut vulgus amicam,
 sed pater ut gnatos diligit et generos.
 5 nunc te cognovi: quare etsi impensius uror,
 multo mi tamen es vilior et levior.
 'qui potis est?' inquis. quod amantem iniuria talis
 cogit amare magis, sed bene velle minus.

73

Desine de quoquam quicquam bene velle mereri
 aut aliquem fieri posse putare pium.
 omnia sunt ingrata, nihil fecisse benigne
 prodest, immo etiam taedet obestque magis:
 5 ut mihi, quem nemo gravius nec acerbius urget,
 quam modo qui me unum atque unicum amicum habuit.

74

Gellius audierat patrum obiurgare solere,
 si quis delicias diceret aut faceret.

hoc ne ipsi accideret, patruī perdepsuit ipsam
 uxorem et patruum reddidit Harpocratem.
 5 quod voluit fecit: nam, quamvis irrumet ipsum
 nunc patruum, verbum non faciet patruus.

75

Huc est mens deducta tua, mea Lesbia, culpa
 atque ita se officio perdidit ipsa suo,
 ut iam nec bene velle queat tibi, si optima fias,
 nec desistere amare, omnia si facias.

76

Si qua recordanti benefacta priora voluptas
 est homini, cum se cogitat esse pium
 nec sanctam violasse fidem, nec foedere nullo
 divum ad fallendos numine abusum homines:
 5 multa parata manent tum in longa aetate, Catulle,
 ex hoc ingrato gaudia amore tibi.
 nam quaecumque homines bene cuiquam aut dicere possunt
 aut facere, haec a te dictaque factaque sunt:
 omnia quae ingratae perierunt credita menti.
 10 quare cur te iam amplius excrucies?
 quin tu animo offirmas atque istinc teque reducis
 et dis invitis desinis esse miser?
 difficile est longum subito deponere amorem;
 difficile est, verum hoc, qua lubet, efficias:

15 una salus haec est, hoc est tibi pervincendum;
 hoc facias, sive id non pote sive pote.
 o di, si vestrum est misereri, aut si quibus umquam
 extremo, iam ipsa in morte, tulistis opem,
 me miserum aspiciate et, si vitam puriter egi,
 20 eripite hanc pestem perniciemque mihi!
 hei mihi, subrepens imos ut torpor in artus
 expulit ex omni pectore laetities.
 non iam illud quaero, contra me ut diligat illa,
 aut, quod non potis est, esse pudica velit:
 25 ipse valere opto et taetrum hunc deponere morbum.
 o di, reddite mi hoc pro pietate mea!

77

Rufe mihi frustra ac nequiquam credite amice
 — frustra? immo magno cum pretio atque malo —,
 sicine subrepsti mi atque intestina perurens
 ei misero eripuisti omnia nostra bona?
 5 eripuisti, eheu nostrae crudele venenum
 vitae, eheu nostrae pestis amicitiae!

78

Gallus habet fratres, quorum est lepidissima coniunx
 alterius, lepidus filius alterius.
 Gallus homo est bellus: nam dulces iungit amores,
 cum puero ut bello bella puella cubet.
 5 Gallus homo est stultus nec se videt esse maritum,
 qui patruus patrum monstrat adulterium.

78 a

.....
sed nunc id doleo, quod purae pura puellae
savia conminxit spurca saliva tua.
verum id non impune feres: nam te omnia saecula
noscent et, qui sis, fama loquetur anus.

79

Lesbius est pulcer: quid ni? quem Lesbia malit
quam te cum tota gente, Catulle, tua.
sed tamen hic pulcer vendat cum gente Catullum,
si tria notorum savia reppererit.

80

Quid dicam, Gelli, quare rosea ista labella
hiberna fiant candidiora nive,
mane domo cum exis et cum te octava quiete
e molli longo suscitatur hora die?
5 nescioquid certe est: an vere fama susurrat
grandia te medii tenta vorare viri?
sic certe est: clamant Victoris rupta miselli
ilia et emulso labra notata sero.

81

Nemone in tanto potuit populo esse, Iuventi,
bellus homo, quem tu diligere inciperes,
praeterquam iste tuus moribunda ab sede Pisauri
hospes inaurata pallidior statua?

5 qui tibi nunc cordi est, quem tu praeponere nobis
 audes: et nescis, quid facinus facias.

82

Quinti, si tibi vis oculos debere Catullum
 aut aliud si quid carius est oculis,
 eripere ei noli, multo quod carius illi
 est oculis seu quid carius est oculis.

83

Lesbia mi praesente viro mala plurima dicit:
 haec illi fatuo maxima laetitia est.
 mule, nihil sentis. si nostri oblita taceret,
 sana esset; nunc quod gannit et obloquitur,
 5 non solum meminit, sed, quae multo acrior est res,
 irata est: hoc est, uritur et loquitur.

84

'Chommoda' dicebat, si quando 'commoda' vellet
 dicere, et 'insidias' Arrius 'hinsidias',
 et tum mirifice sperabat se esse locutum,
 cum, quantum poterat, dixerat 'hinsidias'.
 5 credo, sic mater, sic †liber† avunculus eius,
 sic maternus avus dixerat atque avia.
 hoc misso in Syriam requierant omnibus aures:
 audibant eadem haec leniter et leviter
 nec sibi postilla metuebant talia verba,
 10 cum subito affertur nuntius horribilis
 Ionios fluctus, postquam illuc Arrius isset,
 iam non Ionios esse, sed — Hionios.

85

Odi et amo. quare id faciam, fortasse requiris.
nescio, sed fieri sentio et excrucior.

86

Quintia formosa est multis, mihi candida, longa,
recta est. haec ego sic singula confiteor,
totum illud 'formosa' nego: nam nulla venustas,
nulla in tam magno est corpore mica salis.

5 Lesbia formosa est, quae cum pulcerrima tota est,
tum omnibus una omnis subripuit veneres.

87

Nulla potest mulier tantum se dicere amatam
vere, quantum a me, Lesbia, amata mea es;
nulla fides ullo fuit umquam foedere tanta,
quanta in amore tuo ex parte reperta mea est.

88

Quid facit is, Gelli, qui cum matre atque sorore
prurit et abiectis pervigilat tunicis?
quid facit is, patrum qui non sinit esse maritum?
ecquid seis, quantum suscipiat sceleris?
5 suscipit, o Gelli, quantum non ultima Tethys
nec genitor nympharum abluit Oceanus:
nam nihil est quicquam sceleris, quo prodeat ultra,
non si demisso se ipse voret capite.

89

Gellius est tenuis: quid ni? cui tam bona mater
tamque valens vivat tamque venusta soror

tamque bonus patruus tamque omnia plena puellis
 cognatis, quare is desinat esse macer?
 5 qui ut nihil attingat, nisi quod fas tangere non est,
 quantumvis quare sit macer invenies.

90

Nascatur magus ex Gelli matrisque nefando
 coniugio et discat Persicum aruspicium:
 nam magus ex matre et gnato gignatur oportet,
 si vera est Persarum impia religio,
 5 gratus ut accepto veneretur carmine divos
 omentum in flamma pingue liquefaciens.

91

Non ideo, Gelli, sperabam te mihi fidum
 in misero hoc nostro, hoc perduto amore fore,
 quod te cognossem bene constantemve putarem
 aut posse a turpi mentem inhibere probro,
 5 sed neque quod matrem nec germanam esse videbam
 hanc tibi, cuius me magnus edebat amor;
 et quamvis tecum multo coniungerer usu,
 non satis id causae credideram esse tibi.
 tu satis id duxti: tantum tibi gaudium in omni
 10 culpa est, in quacumque est aliquid sceleris.

92

Lesbia mi dicit semper male nec tacet umquam
 de me: Lesbia me dispeream nisi amat.
 quo signo? quia sunt totidem mea: deprecor illam
 assidue, verum dispeream nisi amo.

93

Nil nimium studeo, Caesar, tibi velle placere
nec scire, utrum sis albus an ater homo.

94

'Mentula moechatur.' moechatur mentula certe.
hoc est, quod dicunt: 'ipsa olera olla legit.'

95

Zmyrna mei Cinnae nonam post denique messem
quam coepta est nonamque edita post hiemem,
milia cum interea quingenta Hortensius uno

.....

5

Zmyrna cavas Satrachi penitus mittetur ad undas,
Zmyrnam cana diu saecula pervoluent.
at Volusi annales Paduam morientur ad ipsam
et laxas scombris saepe dabunt tunicas.
parva mei mihi sint cordi monumenta sodalis:
10 at populus tumido gaudeat Antimacho.

96

Si quicquam mutis gratum acceptumve sepulcris
accidere a nostro, Calve, dolore potest,

quo desiderio veteres renovamus amores
 atque olim missas flemus amicitias:
 5 certe non tanto mors immatura dolori est
 Quintiliae, quantum gaudet amore tuo.

97

Non — ita me di ament — quicquam referre putavi,
 utrum os an culum olfacerem Aemilio.
 nilo mundius hoc, nihiloque immundius illud,
 verum etiam culus mundior et melior:
 5 nam sine dentibus est, hoc dentis sesquipedalis,
 gingivas vero ploxeni habet veteris,
 praeterea rictum, qualem diffissus in aestu
 meientis mulae cunnus habere solet.
 hic futuit multas et se facit esse venustum,
 10 et non pistrino traditur atque asino?
 quem si qua attingit, non illam posse putemus
 aegroti culum lingere carnificis?

98

In te, si in quemquam, dici pote, putide Victi,
 id quod verbosis dicitur et fatuis:

ista cum lingua, si usus veniat tibi, possis
 culos et crepidas lingere carpatinas.
 5 si nos omnino vis omnes perdere, Victi,
 hiscas: omnino quod cupis efficies.

99

Surripui tibi, dum ludis, mellite Iuventi,
 suaviolum dulci dulcius ambrosia.
 verum id non impune tuli: namque amplius horam
 suffixum in summa me memini esse cruce,
 5 dum tibi me purgo nec possum fletibus ullis
 tantillum vestrae demere saevitiae.
 nam simul id factum est, multis diluta labella
 guttis abstersti omnibus articulis,
 ne quicquam nostro contractum ex ore maneret,
 10 tamquam commictae spurca saliva lupae.
 praeterea infesto miserum me tradere Amori
 non cessasti omnique excruciare modo,
 ut mi ex ambrosia mutatum iam foret illud
 suaviolum tristi tristius elleboro.
 15 quam quoniam poenam misero proponis amori,
 numquam iam posthac basia surripiam.

100

Caelius Aufilenum et Quintius Aufilenam
 flos Veronensum depereunt iuvenum,
 hic fratrem, ille sororem. hoc est quod dicitur illud
 'fraternum' vere 'dulce sodalicium'.

5 cui faveam potius? Caeli, tibi: nam tua nobis
 † perfecta est igitur est † unica amicitia,
 cum vesana meas horreret flamma medullas.
 sis felix, Caeli, sis in amore potens!

101

Multas per gentes et multa per aequora vectus
 advenio has miseras, frater, ad inferias,
 ut te postremo donarem munere mortis
 et mutam nequiquam alloquerer cinerem,
 5 quandoquidem fortuna mihi tete abstulit ipsum,
 heu, miser indigne frater adempte mihi!
 nunc tamen interea haec, prisco quae more parentum
 tradita sunt tristi munere ad inferias,
 accipe fraterno multum manantia fletu
 10 atque in perpetuum, frater, ave atque vale.

102

Si quicumque tacito commissum est fido ab amico,
 cuius sit penitus nota fides animi,
 meque esse invenies illorum iure sacratum,
 Corneli, et factum me esse puta Harpocratem.

103

Aut sodes mihi redde decem sestertia, Silo,
 deinde esto quamvis saevus et indomitus:
 aut, si te nummi delectant, desine quaeso
 leno esse atque idem saevus et indomitus!

104

Credis me potuisse meae maledicere vitae,
ambobus mihi quae carior est oculis?
non potui, nec, si possem, tam perditae amarem:
sed tu cum Tappone omnia monstra facis.

105

Mentula conatur Pipleium scandere montem:
Musae furcillis praecipitem eiciunt.

106

Cum puero bello praeconem qui videt esse,
quid credat, nisi se vendere discupere?

107

Si quicumque cupido optantique optigit unquam
insperanti, hoc est gratum animo proprie.
quare hoc est gratum nobis quoque, carius auro,
quod te restituis, Lesbia, mi cupido,
5 restituis cupido atque insperanti, ipsa refers te
nobis: o lucem candidiore nota!
quis me uno vivit felicitior aut magis †hac est †
†optandus† vita dicere quis poterit?

108

Si, Comini, populi arbitrio tua cana senectus
spurcata inpuris moribus intereat,

non equidem dubito, quin primum inimica bonorum
 lingua execta avido sit data vulturio,
 5 effossos oculos voret atro gutture corvus,
 intestina canes, cetera membra lupi.

109

Iocundum, mea vita, mihi proponis amorem
 hunc nostrum inter nos perpetuumque fore. —
 di magni, facite, ut vere promittere possit
 atque id sincere dicat et ex animo,
 5 ut liceat nobis tota perducere vita
 aeternum hoc sanctae foedus amicitiae.

110

Aufilena, bonae semper laudantur amicae:
 accipiunt pretium, quae facere instituunt.
 tu, quod promisti, mihi quod mentita inimica es,
 quod nec das et fers saepe, facis facinus.
 5 aut facere ingenuae est, aut non promisse pudicae,
 Aufilena, fuit: sed data corripere
 fraudando est facinus plus quam meretricis avarae,
 quae sese toto corpore prostituit.

111

Aufilena, viro contentam vivere solo,
 nuptarum laus est laudibus eximiis:

sed cuivis quamvis potius succumbere par est,
quam matrem fratres . . . ex patruo.

112

Multus homo es, Naso, neque tecum multus homo est, qui
descendit: Naso, multus es et pathicus.

113

Consule Pompeio primum duo, Cinna, solebant
Maeciliam; facto consule nunc iterum
manserunt duo, sed creverunt milia in unum
singula. fecundum semen adulterio!

114

Firmanus saltus non falso, Mentula, dives
fertur, qui tot res in se habet egregias,
aucupium, omne genus piscis, prata, arva ferasque.
nequiquam: fructus sumptibus exuperat.
5 quare concedo sit dives, dum omnia desint;
saltum laudemus, dummodo ipse egeat.

115

Mentula habet instar triginta iugera prati,
 quadraginta arvi: cetera sunt maria.
 cur non divitiis Croesum superare potis sit
 uno qui in saltu tot bona possideat,
 5 prata, arva, ingentis silvas saltusque paludesque
 usque ad Hyperboreos et mare ad Oceanum?
 omnia magna haec sunt, tamen ipse est maximus ultro,
 non homo, sed vero mentula magna minax.

116

Saepe tibi studioso animo venante requirens
 carmina uti possem mittere Battiadae,
 qui te lenirem nobis, neu conarere
 tela infesta meum mittere in usque caput,
 5 hunc video mihi nunc frustra sumptum esse laborem,
 Gelli, nec nostras hinc valuisse preces.
 contra nos tela ista tua evitamus amictu,
 at fixus nostris tu dabis supplicium.

FRAGMENTA

1. *Terentianus Maurus 2753 sqq.:*

Et ferme modus hic datur a plerisque Priapo,
inter quos cecinit quoque carmen tale Catullus:

2755 Hunc lucum tibi dedico consecroque, Priape,
qua domus tua Lampsaci est quaque lege Priapi:
nam te praecipue in suis urbibus colit ora
Hellespontia ceteris ostriosior oris.

2. *Nonius Marcellus 134 M. = 195 L.:*

'Ligurrire' degustare: unde abligurrire, multa avide consumere. Horatius [*serm. I*
3, 81]. Catullus Priapo:

— u — u — de meo ligurrire libido est

3. *Porphyrio ad Hor. carm. I 16, 22:*

Iambi autem versus aptissimi habentur ad maledicendum; denique et Catullus,
cum maledicta minaretur, sic ait:

at non effugies meos iampos

APPENDICVLA GRAECA

Sapphus et Callimachi continens carmina
a Catullo Latine reddita

Sappho 31 Lobel-Page, 2 Diehl, Treu S. 24 (cf. Catull. c. 51)

Φαίνεται μοι κῆνος ἴσος θεοῖσιν
ἔμμεν' ὄνηρ, ὅττις ἐνάντιός τοι
ἰσδάνει καὶ πλάσιον ἄδν φωνεί-
σας ὑπακούει

5 καὶ γελαίσας ἰμέροεν, τό μ' ἦ μὰν
καρδίαν ἐν στήθεσιν ἐπτόαισεν·
ὡς γὰρ ἔς σ' ἴδω βρόχε' ὡς με φώνας
οὔδεν ἔτ' εἶκει,

10 ἀλλὰ καὶ μὲν γλῶσσα †ἔαγε †, λέπτον
δ' αὐτίκα χρῶ πῦρ ὑπαδεδρομήκεν,
ὀππάτεσσι δ' οὔδ' ἐν ὄρημμ', ἐπιρορόμ-
βεισι δ' ἄκοναι.

15 ἂ δέ μ' ἴδρως κακχέεται, τρόμος δὲ
παῖσαν ἄγρει, χλωροτέρα δὲ ποίας
ἔμμι, τεθνάκην δ' ὀλίγω Ἰπιδεύης
φαίνομ' †αι . . .

ἀλλὰ πὰν τόλματον, ἐπεὶ †καὶ πένητα †

Callimachus 110 Pfeiffer (cf. Catull. c. 66)

1 Πάντα τὸν ἐν γραμμαῖσιν ἰδὼν ὄρον ἧ τε φέρονται

7 †η με Κόνων ἔβλεψεν ἐν ἠέρι τὸν Βερενίκης
βόστρουχον ὃν κείνη πᾶσιν ἔθηκε θεοῖς

13/14

[σύμβολον ἐννευχίης . . . ἀεθλοσύνης?]

26

[μεγάθυμον?]

40

σὴν τε κάρην ὤμοσα σὸν τε βίον

43

]. [

45

ἀμνά]μω[ν Θεΐης ἀργὸς ὕ]περφέ[ρ]ετ[αι,
 βουπόρος Ἀρσινόης μητρὸς σέο, καὶ διὰ μέ[σσου
 Μηδείων ὄλοαὶ νῆες ἔβησαν Ἄθω.

50

τί πλόκαμοι ῥέξωμεν, ὅτ' οὔρεα τοῖα σιδή[ρω
 εἴκουσιν; Χαλύβων ὡς ἀπόλοιτο γένος,
 γειόθεν ἀντέλλοντα, κακὸν φυτόν, οἷ μιν ἔφληναν,
 πρῶτοι καὶ τυπίδων ἔφρασαν ἐργασίην.

55

ἄρτι [ν]εότμητόν με κόμαι ποθέεσκον ἀδε[λφεαί,
 καὶ πρόκατε γνωτὸς Μέμνονος Αἰθίοπος
 ἔτετο κνκλώσας βαλιὰ πτερὰ θῆλυσ ἀήτης,
 ἵππο[ς] ἰοζώνου Λοκρίδος Ἀρσινόης,
 . [.]ασε δὲ πνοιῇ με, δι' ἡέρα δ' ὕγρον ἐνεΐκας
 Κύπρ]ιδος εἰς κόλ]ιπους ἔθηκε

60

αὐτή, μιν Ζεφυρῖτις ἐπὶ χρέο[ς
 . . . .Κ]ανωπίτου ναιέτις α[ἰγιαλοῦ.
 ὄφρα δὲ] μὴ νύμφης Μινωίδος ο[
 . . . .]ος ἀνθρώποις μῶνον ἐπι . [,
 φάεσ]ιν ἐν πολέεσσιν ἀρίθμιος ἀλλ[ὰ γένωμαι
 καὶ Βερ]ενίκειος καλὸς ἐγὼ πλόκαμ[ος,
 ὕδασι] λουόμενόν με παρ' ἀθα[νάτους ἀνιόντα
 Κύπρι]ς ἐν ἀρχαίοις ἄστρον [ἔθηκε νέον.

65

προσθε μὲν ἐρχομεν . . μετοπωρινόν, ὦκ]εανόγδε

70

]. ο[
 ἀ]λλ' εἰ κα[ι] . . . . ν
 ] . . ιτη[
 μὴ]κοτέση[οὔτ]ις ἐρύξει

75

βοῦς ἔπος,]η . . . [ ] . [ ] . βη
 ] . [.]ελε . [ ] . θράσος ἀ[στ]έρες ἄλλοι
 ]ιδινειε . [ ]οσοσο[.]τεκ . [.]ω .
 οὐ, τάδ]ε, μοι τοσσήνδε φ]έ]ρει χάρι, ὄσ]ο]ν ἐκείνης

100

ἀ]σχάλλω κορυφῆς οὐκέτι θιξόμεν[ος,
ἦς ἄπο, παρ[θ]ενίη μὲν ὅτ' ἦν ἔτι, πολλὰ πέ,πωκα
λιτ,ά, γυναικείων δ' οὐκ ἀπέλανσα μύρων.

78

. . . . .

89

ο . [

90

με[. . . . .

νυ[. . . . .

το . [

γεί[τονες

α . [

91

χ[. . . . .

94^a

94^b

. [. . . . .

υ . [

ω . [

ζ . [

η . [

θ . [

ι . [

κ . [

λ . [

μ . [

ν . [

ξ . [

ο . [

π . [

ρ . [

σ . [

τ . [

υ . [

φ . [

χ . [

ψ . [

ω . [

α . [

β . [

γ . [

δ . [

ε . [

ς . [

ζ . [

η . [

θ . [

ι . [

κ . [

λ . [

μ . [

Ῥαρίων.

... ..
... ..
... ..

ZFB:2 Entsäuerung

24. Sep. 2013

Hinweise

Signatur 58.8° 562	Stok P ₆
-----------------------	------------------------

RS

Bub

AK

06.02.

Titelaufn.

AKB

3.2. K

FK

1 lat. Lit. 6.2. Mh

Blo K

Bild K

SWK

Sonderstandort

Signum

Ausleihe-
vermerk

58.8° 562

